

## PŘIPRAVOVANÉ AKCE

12.-15. 4. Ne-St	AGRISHOW a Národní výstava hospodářských zvířat, Brno
18. 4. So	Členská schůze - shromáždění delegátů SCHOK z.s.
25. 4. So	Ratibořice, Ovčácké slavnosti v Babiččině údolí, krajský den Královéhradeckého sdružení, NT beranů a kozlů pro vystavující
01. 5. Pá	NT plemenných beranů a kozlů na Zlobici
08. 5. Pá	Jarní redyk (Miyszani owiec), Nýdek
08. 5. Pá	NT plemenných beranů a kozlů Košařiska
09. 5. So	NT plemenných beranů šumavská ovce, Michlova Hut'
11. 5. Po	Klasifikace ze stáje, Ostrovce u Černošína
13. 5. St	Klasifikace plemenných beranů ze stáje Kosař, Nový Knín
15. 5. Pá	Setkání Klubu chovatelů ovcí zwartbles
16. 5. So	NT plemenných beranů Abertamy
16. 5. So	NT plemenných beranů a kozlů Studnice u České Skalice
20. 5. St	Klasifikace ze stáje, Šantora
22. 5. Pá	NT plemenných beranů Ůbersko, penzion u Jandů
30. 5. So	NT plemenných beranů a kozlů Strakonice
06. 6. So	Selský deň Vrbětice, Mistrovství republiky ve stříhání ovcí
13. 6. So	ENT plemenných beranů vřesové ovce, NT plemenných beranů a kozlů Sedlčany Krajské shromáždění Středočeského krajského sdružení
19. 6. Pá	Klasifikace plemenných beranů texel ze stáje, Hrusice

## AKTUALITY

## Upozornění pro chovatele ovcí a koz v KU

Dle Metodiky kontroly zdraví a nařízené vakcinace na rok 2026 již není povinnost provádět vyšetření na Maedi-Visnu (ovce) a CAE (kozy). Rady PKO a PKK rozhodly, že toto vyšetření se bude ve všech chovech v KU provádět až v roce 2028 a nadále v cyklu 1x za tři roky. V roce 2026 budete provádět zdravotní zkoušky pouze na brucelózu jak u ovcí, tak i koz. Věnujte tedy zvýšenou pozornost požadovaným kódům, které vyplňuje váš veterinární lékař při odebrání vzorků vašich zvířat (Brucelózu ano, Maedi-Visna a CAE ne).

Více čtete v zápisech z Rad PKO a PKK na s. 58

Na s. 53 naleznete výtah z Metodiky kontroly zdraví, kde jsou označeny mj. nové kódy v roce 2026.

## Zvýhodněné vstupné na AGRISHOW a Národní výstavu hospodářských zvířat

Vážení chovatelé,

rádi bychom Vás jménem Svazu chovatelů ovcí a koz z.s. pozvali do Brna na AGRISHOW a Výstavu hospodářských zvířat od 12. do 15. dubna 2026 (neděle-středa). Najdete nás v pavilonu P na obvyklém místě. Pro nákup vstupenky za zvýhodněnou cenu 200 Kč využijte níže uvedený návod a zaplatte online.

**Promo kód: QY3K6C764X (hromadný kód)**

Postup registrace firemní pozvánky:

- jděte na stránky [www.agrishow.cz](http://www.agrishow.cz)
- klikněte na banner "REGISTRACE NÁVŠTĚVNÍKŮ"
- vyberte veletrh podle pozvánky, poté zadejte PROMO kód z firemní pozvánky
- vyplňte zobrazený formulář a odešlete

Po registraci a platbě online Vám pořadatel veletrhu emailem zašle voucher ve formátu PDF, který si vytisknete. PDF pak použijte na turniketech u vstupu na veletrh. Vstup na veletrh lze uplatnit i v případě PDF uloženého v mobilním zařízení.

V případě problémů s registrací vstupenky, volejte na Helpdesk tel.: +420 541 152 983

Na Vaši návštěvu se těší

## OBSAH

Kontakty	2
<b>Úvodník</b>	
Úvodník	3
<b>Ze života Svazu</b>	
Výsledky KU ovcí a koz v ČR za rok 2025	3
Výsledky KU koz za rok 2025	8
Reprodukční výkonnost jednotlivých stád ovcí v kontrole užitekosti v roce 2025	23
Testace výkrmnosti a jatečné hodnoty za rok 2025	26
Aukční přehlídky plemenných kozlů v roce 2025	26
Produkce plemenných beranů 2025	27
Nové linie beranů zaregistrované v roce 2025	34
NT na plemenné berany a kozly v roce 2025	35
<b>Jak je u nás</b>	
Statek rodiny Votavových v Údolí	37
Leden v životě koziho a ovčího farmáře Jakuba	39
<b>Pořád je co se učít</b>	
Genomika u ovcí a koz	40
Genetické testování ovcí a koz	44
Moderní management chovu ovcí a koz	46
<b>Veterinář nám radí</b>	
Vlasovka a spol. pod lupou:	
Když odčervení přestává fungovat	47
<b>Inspirace z Velké Británie</b>	
Bluetongue, Schmallenberg virus a péče o druhovou pestrost pastvin	49
<b>Vlnářské tvořivé okénko</b>	
Klub zpracovatelů vlny	51
Jednoduchá pletená čelenka pro začátečníky	52
<b>Úřední deska</b>	
Metodika kontroly zdraví zvířat a nařízené vakcinace na rok 2026	53
Výňatek ze Zásad na rok 2026	57
Zápis z jednání RPKO	58
Zápis z jednání RPKK	62
<b>Připravované akce</b>	
Ratibořické ovčácké slavnosti	64
Selský deň	65
<b>Společenská rubrika</b>	
V březnu letošního roku oslaví významné životní jubileum Ing. Petr Zacharda	66
Šedesátiny Hanky Vystrčilové	66
Odešel Pavel Křatuk	67
<b>Inzerce</b>	68

**Svaz chovatelů ovcí a koz z.s.**

Chovatelů 500, 252 09 Hradištko  
e-mail: info@schok.cz, www.schok.cz  
IČO 63109859, DIČ CZ 63109859  
Bankovní spojení: Raiffeisenbank 6653093002/5500  
Datová schránka: vx7rcqj

**vedení plemenných knih ovcí**

Zlobice ev. č. 55, 666 03 Malhostovice  
Hana Vystrčilová, tel.: 777 754 801  
e-mail: pkovce@schok.cz

**vedení plemenných knih koz**

Chovatelů 500, 252 09 Hradištko  
Šárka Kořínková, tel.: 777 754 813  
e-mail: pkkoz@schok.cz

**Předsednictvo SCHOK z.s.****Předseda**

Ing. Richard Konrád, tel.: 777 754 802,  
e-mail: konrad@schok.cz

**1. místopředseda**

Ing. Tomáš Klíma, tel.: 602 321 507,  
e-mail: klima@schok.cz

**2. místopředseda**

Ing. Roman Ciešlar, tel.: 777 754 823,  
e-mail: cieslar@schok.cz

**Ředitel**

Ing. Jiří Huml, tel.: 777 754 821, e-mail: huml@schok.cz

**Spolková rada SCHOK z.s.**

Ing. Richard Konrád, Ing. Tomáš Klíma, Ing. Roman Ciešlar

**Středočeský kraj**

Petr Kříž, tel.: 603 825 187, e-mail: ovce.pk@seznam.cz

**Jihočeský kraj**

Ing. Jan Vejčík, tel.: 721 100 001, e-mail: info@puvodnivalaska.cz

**Plzeňský a Karlovarský kraj**

Marie Králíková, tel.: 774 985 515, m: statekukraliku@seznam.cz

**Ústecký kraj**

Jan Hála, tel.: 777 826 300, e-mail: ustecky@schok.cz

**Liberecký kraj**

Josef Pulíček ml., tel: 723 063 442,  
e-mail: josef.pulicek2@farmapencin.cz

**Královéhradecký kraj**

Milada Kvirencová, tel: 604 706 642,  
e-mail: milada.kvirencova@seznam.cz

**Pardubický kraj**

Michaela Kvisová, tel.: 777 664 636,  
e-mail: info@romanovsheep.cz

**Vysočina**

Ing. Marie Jahodová, tel.: 606 314 379,  
e-mail: marie.jahodova@email.cz

**Jihomoravský kraj**

Ing. Jiří Huml, tel.: 777 754 821,  
e-mail: huml@schok.cz

**Zlínský kraj**

Pavel Slovák, tel.: 606 951 454, e-mail: slovak.pavel@volny.cz

**Moravskoslezský kraj**

Martin Carbol, tel.: 724 838 791, e-mail: 321.martin@seznam.cz

**Předseda PKO**

Mgr. Bc. Milan Daďourek, tel.: 775 239 692,  
e-mail: dadourek@schok.cz

**Předseda PKK**

Ing. Ladislav Strnad, Ph.D., tel.: 777 754 855,  
e-mail: strnad@schok.cz

**Revizní komise Svazu chovatelů ovcí a koz z.s.****Předseda**

Mgr. Ján Kováč, tel.: 777 754 808, e-mail: kovac@schok.cz

**Členové RK**

Ing. Nikola Havrdová, tel.: 607 592 105, e-mail: havrdn@fzt.jcu.cz  
Ing. Petr Kotlaba, tel.: 731 159 641, e-mail: kotlaba@agrotrans.cz  
Radek Říha, tel.: 728 492 496, e-mail: radek.riha71@gmail.com

**ZPRAVODAJ SVAZU CHOVATELŮ OVCÍ A KOZ z.s.,****vydává:**

Svaz chovatelů ovcí a koz z.s., zapsán ve spolkovém registru Městského soudu v Praze, oddíl L, vložka 74909,  
redakce: SCHOK z.s., Zlobice ev. č. 55, 666 03 Malhostovice, www.schok.cz, e-mail: info@schok.cz,  
evidováno u Ministerstva kultury ČR pod č. MK ČR E 12925  
ISSN 1213-371X

Neprondejné! Zpravodaj je určen členům Svazu chovatelů ovcí a koz z.s.,  
roční členský příspěvek SCHOK z.s. je 450 Kč, příspěvky na rok 2026 můžete poukázat na účet Svazu u Raiffeisenbank  
6653093002/5500 (variabilní symbol Vám bude přidělen po dohodě s redakcí – Vlasta Konrádová)  
nebo je zaplatit složenkou.

Redakce zpravodaje nezodpovídá za obsah inzerátů.

**Redakční rada:**

Ing. Richard Konrád, Ing. Vít Mareš, Ing. Jiří Huml, Ing. Tomáš Klíma,  
Ing. Roman Ciešlar, Mgr. Bc. Milan Daďourek, Ing. Ladislav Strnad, Ph.D., Mgr. Iva Oukropcová – redaktor

**Grafická úprava a tisk:**

SET SERVIS centrum reklamy a tisku s.r.o., Helvíkovice 113, 564 01 Žamberk, e-mail: studio@setservis.cz, www.setservis.cz

**Distribuce:**

5P Agency, Pražákova 876/66, 639 00 Brno  
Do tisku předáno 9. 3. 2026, náklad 1 080 ks  
Uzávěrka příštího čísla: 20. 5. 2026

## ■ ÚVODNÍK

Vážené chovatelky, vážení chovatelé

druhé číslo našeho svazového Zpravodaje vychází v době, kdy u většiny z nás probíhají porody nebo již nastoupil čas odchovů. Toto období je proto chovatelsky velmi náročné, a tak všem přeji mnoho odchovaných zdravých zvířat.

Téma, které trápí nás i chovatele skotu, je katarální horečka ovcí (KHO). O jak velký problém se jedná, to se začíná projevovat právě v této době porodů. Zmetání, předčasné porody nedonošených mláďat, která nedokážou sát a několik hodin po narození hynou. Začíná se projevovat, kdo a kdy vakcinoval proti bluetongue vakcínou BTV 3. Situaci kolem KHO neustále sledujeme a jednáme se všemi stranami tohoto problému – Státní veterinární správa, chovatelé, praktičtí veterináři a výrobce vakcíny firma Bioveta. Všechny získané poznatky a zkušenosti budeme publikovat. Po skončení porodů bude tato vakcinace vyhodnocena a výsledky se určitě dozvíte v dalších číslech Zpravodaje nebo na některém chovatelském setkání.

Letošní rok je znovu naplánována Agrishow a Národní výstava hospodářských zvířat v Brně ve dnech 12.-15. dubna. Věříme, že letošní rok nám tuto výstavu nezhatí veterinární opatření jako v loňském roce a sejdeme se s většinou chovatelů u naší kolekce zvířat.

Dalším stále se opakujícím tématem je vlní problematika. Jak se rozšiřují vlní oblasti, tak roste počet žádostí o újmu při hospodaření v těchto vlních oblastech. V roce 2023 bylo podáno 379 žádostí a v roce 2024 to bylo již 475 žádostí. Počty žádostí za rok 2025 nejsou známy, protože v této době ještě nejsou žádosti sečtené, ale věřím, že počet bude znovu vyšší. Škody na zvířatech nám meziročně mírně klesají – v roce 2024 bylo usmrceno 779 ovcí a koz a v roce 2025 bylo usmrceno 606 ovcí a koz. Tento klesající stav přisuzují většímu a kvalitnějšímu zabezpečení stád ze strany chovatelů. I nadále fungují podpůrné programy na zabezpečení



stád ze strany Ministerstva životního prostředí, které administrují AOPK nebo SFŽP. Připravuje se změna v náhradách za škody na zvířatech, kde bude pro náhradu vyžadováno zabezpečení zvířat.

V letošním roce pokračuje druhým rokem čerpání dotace na welfare u ovcí a koz dotační titul 20 G. Po loňském prvním a zkráceném roce je to první rok, kdy máme všechny tři možnosti chovu zvířat – celoročně ustájené, celoročně pasené a kombinace ustájení a pastva. Po komplikacích při prokazování splnění podmínek, zejména u koprologického vyšetření, bylo celkem zamítnuto 93 žádostí. Mezi těmito žádostmi je i dost takových, kteří si to rozmysleli a žádost vzali zpět. V roce 2025 bylo podáno 454 žádostí a v roce 2026 jen 451 žádostí. V roce 2025 bylo na tento dotační titul vyplaceno necelých 13,5 mil. Kč a na rok 2026 je požádáno o 34 mil. Kč.

Na závěr vám chci popřát mnoho zdravě odchovaných jehňat a kůzlat, ať se nám problémy vyhýbají obloukem a můžeme se v klidu věnovat chovu ovcí a koz. Budu se těšit na setkání při chovatelských akcích – nákupních trzích nebo výstavách našich zvířat či na některém semináři nebo shromáždění

Ing. Tomáš Klíma

## ■ VÝSLEDKY KONTROLY UŽITKOVOSTI OVCÍ A KOZ V ČR ZA ROK 2025

Kontrola užítkovosti (KU) ovcí a koz se provádí v souladu se zákonem 154/200 Sb. a stanoveným šlechtitelským programem Svazu chovatelů ovcí a koz z.s. K základním ukazatelům patří vedle údajů o reprodukci zapojených jedinců a stád také sledování růstových schopností u všech plemen ovcí a masných plemen koz (sleduje se váha odchovaných jehňat a kůzlat ve 100 dnech věku), sledování jatečné hodnoty masných plemen ovcí a koz (provádí se ultrazvukové měření hloubky zádového svalu a výšky podkožního tuku) a sledování mléčné užítkovosti u dojených plemen ovcí a koz, které bylo prováděno upravenými metodami AC – kontrola po provedeném odstavu kůzlat nebo jehňat a EC – kontrola prováděna u koz bez odstavu kůzlat (provádí se měsíční měření nadojeného mléka a provádí se rozbor obsahu mléčných složek – bílkovin, tuku a laktózy).

Získané údaje slouží ke stanovení plemenných hodnot jednotlivých plemenných ovcí a koz a jsou využívány při vyhodnocení kontroly dědičnosti.

V roce 2025 tuto činnost v chovu ovcí prováděly dvě oprávněné organizace: Svaz chovatelů ovcí a koz z.s. a Dorper asociace CZ z.s. (od této oprávněné osoby údaje nemáme). Kontrolu užítkovosti koz prováděl Svaz chovatelů ovcí a koz z.s.

Počty ovcí v kontrole užítkovosti od roku 2020 do roku 2024 klesaly. V roce 2020 bylo v KU 19044 kusů (17078 bahnic, 1966 jehnic). V roce 2021 došlo k největšímu poklesu stavů ovcí o 2305 kusů. V KU bylo zařazeno 16739 kusů (15558 bahnic, 1181 jehnic). Další roky již byl pokles stavů menší: 2022 16070 kusů (14646 bahnic, 1424 jehnic), 2023 15093 kusů (14134 bahnic, 959 jehnic). Za tyto roky stavy poklesly o téměř 4000 kusů. Příčin, proč k tomu došlo, je mnoho. Rok 2024 přece jen přinesl zlepšení. Stav ovcí v KU narostl na 16261 kusů (13050 bahnic, 3211 jehnic), což je nárůst o 1168 kusů. Tento trend pokračoval i v roce 2025, kdy bylo v KU 16831 ks ovcí, z toho 3483 jehnic, což je o 570 kusů více než v roce 2024. Dojených ovcí je z tohoto počtu 2627 kusů. Důvodem zastavení poklesu je nastavení různých dotačních programů, které se podařilo na MZe vyjednat a prosadit.

Tab. 1 Vývoj výsledků kontroly užítkovosti ovcí ČR v letech 2000/2025

Rok	Počet stád	Počet bahnic ks	Oplodnění v %	Plodnost v %	Intenzita v %	Odchov v %	Přírůstek jehňat g	Stříž vlny v kg
2000	387	14 779	86,9	149,1	129,5	110,0	236	4,2
2001	460	18 015	87,8	148,8	130,7	110,8	240	3,9
2002	504	20 297	89,4	149,7	133,8	113,1	235	4,0
2003	545	25 704	85,7	151,6	129,9	110,0	234	4,0
2004	543	25 637	87,2	149,5	130,3	111,2	243	4,1
2005	544	25 162	84,9	152,3	129,3	110,4	240	4,2
2006	530	24 885	86,5	154,6	133,7	115,0	244	4,5
2007	484	23 348	91,3	159,3	145,6	130,6	252	4,2
2008	469	22 932	89,9	156,5	140,7	122,5	244	4,2
2009	452	23 070	88,3	155,9	137,7	122,1	239	3,8
2010	445	21 551	89,2	155,3	138,5	121,9	247	4,7
2011	465	21 317	90,3	161,2	145,6	126,6	256	2,5
2012	485	23 217	91,2	158,0	144,1	125,4	252	1,2*
2013	507	22 632	90,0	156,9	141,2	123,0	243	1,1*
2014	529	23 553	91,5	159,4	145,9	130,3	250	-
2015	538	23 735	90,2	160,1	144,4	129,1	244	-
2016	527	23 686	90,4	160,1	144,7	127,7	244	-
2017	528	22 491	88,5	160,2	141,7	122,4	243	-
2018**	747	20 791	92,1	161,2	148,5	129,9	244	-
2019**	676	18 390	90,1	154,5	139,2	121,1	244	-
2020**	601	17 078	90,1	157,7	142,0	124,0	243	-
2021**	593	15 558	88,5	155,0	137,2	119,1	247	-
2022**	561	14 646	90,5	160,8	145,5	127,1	246	-
2023**	526	14 134	88,5	159,5	141,2	119,9	245	-
2024**	529	13 050	89	157,3	140	121,5	235	-
2025**	545	13 348	87,3	158,7	138,6	119,6	245	-
<b>Index 2025/2000 %</b>	-	<b>90,3</b>	<b>100,5</b>	<b>106,4</b>	<b>107,0</b>	<b>108,7</b>	<b>103,8</b>	-

\*plemeno shetlandská ovce

\*\*plemena započítána i ve společných stádech

Počty bahnic v KU nám od roku 2020 také klesají až na 13 050 ks bahnic v roce 2024, v roce 2025 došlo k mírnému nárůstu na 13 348 ks bahnic.

K největšímu poklesu početních stavů v rámci jednotlivých plemen došlo u kombinovaných plemen: romney, merinolandschaf, clun forest, šumavská ovce a plodného plemene ovce romanovské.

Největší pokles za období 2020 až 2025

Plemeno	Počet ks/stád v roce 2020	Počet ks/stád v roce 2025	Rozdíl	%	Počet chovů	
R	677	236	-441	35	35	23
ML	503	241	-262	48	16	8
CF	365	199	-166	55	30	17
S	2052	1430	-622	70	34	26
K	2464	1841	-623	75	38	39

K největšímu nárůstu početních stavů došlo u plemene ouessantská ovce a východofříské

OU	148	367	+219	248	19	40
VF	221	384	+163	174	20	11

Tab. č. 2 Výsledky kontroly užítkovosti ovcí za 2025

Plemena		Počet stád ks	Počet bahnic	Oplodnění (%)	Plodnost (%)	Intenzita (%)	Odchov (%)	Zváženo (%)	Hmotnost kg			Přírůstek 100 dnů (g)
									nar.	odst.	100 d	
AL	ALPSKÁ OVCE	-	25	40	180	72	44	36	3	0	28,1	251
AL	včetně kříženců	3	32	34,4	172,7	59,4	37,5	31,3	3	0	28	250
BG	BERGSCHAF	-	5	100	160	160	160	160	3	0	30,4	273
BG	včetně kříženců	2	8	100	175	175	175	175	3	0	30,6	276
CF	CLUN FOREST	-	199	96,5	176	169,8	155,3	146,7	3	11,5	27,2	242
CF	včetně kříženců	17	214	96,3	173,8	167,3	153,7	145,3	3	11,5	27,7	247
J	JAKOB	-	24	100	187,5	187,5	170,8	112,5	2,9	0	25,8	229
J	včetně kříženců	2	24	100	187,5	187,5	170,8	112,5	2,9	0	25,8	229
JS	JURSKÁ OVCE	-	44	86,4	152,6	131,8	122,7	106,8	3,1	0	27,2	241
JS	včetně kříženců	3	44	86,4	152,6	131,8	122,7	106,8	3,1	0	27,2	241
K	ROMNEY	-	1841	81,7	173,7	141,9	131,2	114	3,1	0	32,9	298
K	včetně kříženců	39	1973	82,2	170,5	140,1	129,1	112,4	3,1	0	32,7	296
KA	KAMERUNSKÁ OVCE	-	160	86,3	168,8	145,6	139,4	126,9	2,1	0	15,2	131
KA	včetně kříženců	17	160	86,3	168,8	145,6	139,4	126,9	2,1	0	15,2	131
KH	KERRY HILL	-	70	92,9	149,2	138,6	105,7	94,3	3,2	0	26,6	234
KH	včetně kříženců	4	70	92,9	149,2	138,6	105,7	94,3	3,2	0	26,6	234
L	LEIN	-	17	100	117,6	117,6	82,4	47,1	3,7	0	25,8	221
L	včetně kříženců	1	17	100	117,6	117,6	82,4	47,1	3,7	0	25,8	221
ML	MERINOLANDSCHAF	-	241	99,6	162,9	162,2	151	142,7	3,6	12,9	33,4	298
ML	včetně kříženců	8	248	98	164,6	161,3	147,6	139,5	3,6	12,9	33,4	297
OU	OUESANTSKÁ OVCE	-	367	85	100,6	85,6	82	68,1	1,5	0	9,1	76
OU	včetně kříženců	40	369	85,1	100,6	85,6	82,1	68,3	1,5	0	9,1	77
S	ŠUMAVSKÁ OVCE	-	1430	80,6	130,3	105	87	70,3	3,5	0	22,3	187
S	včetně kříženců	26	1445	80,4	130,1	104,6	86,6	70	3,5	0	22,3	188
SD	SKUUDE	-	70	94,3	134,8	127,1	125,7	112,9	2,2	0	15,6	133
SD	včetně kříženců	12	71	94,4	134,3	126,8	125,4	112,7	2,2	0	15,6	134
SH	SHETLANDSKÁ OVCE	-	153	73,9	138,9	102,6	98,7	90,2	2,2	0	17,6	154
SH	včetně kříženců	8	153	73,9	138,9	102,6	98,7	90,2	2,2	0	17,6	154
V	VALAŠKA PŮVODNÍ	-	1008	84,4	128	108	93,6	80,1	3,2	14,3	20,4	172
V	včetně kříženců	58	1031	84	127,8	107,4	93	79,5	3,2	14,3	20,5	173
VR	VŘESOVÁ OVCE	-	415	87,5	141,6	123,9	116,1	105,3	3,2	0	24,1	209
VR	včetně kříženců	27	422	87,7	141,6	124,2	116,4	105,2	3,2	0	24,1	209
WL	WALLISERSKÁ OVCE	-	33	93,9	154,8	145,5	133,3	121,2	3,1	0	29,5	264
WL	včetně kříženců	9	36	94,4	152,9	144,4	133,3	125	3,1	0	29,6	265
XX	včetně kříženců	12	63	95,2	153,3	146	142,9	49,2	2,9	0	22	191
ZW	ZWARTBLES	-	419	79,5	179,3	142,5	129,4	114,6	3	0	29,5	265
ZW	včetně kříženců	24	420	79,5	179,6	142,9	129,8	115	3	0	29,5	265
<b>Kombinované plem.</b>												
<b>Celkem/stád ks</b>		<b>312</b>	<b>6800</b>	<b>83,7</b>	<b>148,6</b>	<b>124,4</b>	<b>111,8</b>	<b>96,4</b>	<b>3,1</b>	<b>12,8</b>	<b>26,4</b>	<b>233</b>
BE	BERRICHONE DU CHER	-	93	95,7	137,1	131,2	119,4	112,9	3,3	0	29,9	266
BE	včetně kříženců	15	130	96,2	131,2	126,2	115,4	110,8	3,4	0	29,3	259
CH	CHAROLLAIS	-	143	68,5	166,3	114	108,4	91,6	3,5	17	31,6	280
CH	včetně kříženců	14	157	71,3	165,2	117,8	112,1	96,8	3,5	17	31,6	281

Plemena		Počet stád ks	Počet bahnic	Oplodnění (%)	Plodnost (%)	Intenzita (%)	Odchov (%)	Zváženo (%)	Hmotnost kg			Přírůstek 100 dnů (g)
									nar.	odst.	100 d	
H	HAMPSHIRE	-	91	94,5	150	141,8	135,2	130,8	3,2	0	26,4	233
H	včetně kříženců	5	91	94,5	150	141,8	135,2	130,8	3,2	0	26,4	233
NC	NĚMECKÁ ČERNOHLAVÁ	-	18	72,2	146,2	105,6	94,4	88,9	3,3	0	23,2	199
NC	včetně kříženců	4	53	49,1	138,5	67,9	58,5	56,6	3,3	0	23,8	204
OD	OXFORD DOWN	-	242	94,2	150,9	142,1	120,7	107,9	3	13,8	28,7	257
OD	včetně kříženců	11	250	93,6	150,9	141,2	120	106	3	13,8	28,6	256
SF	SUFFOLK	-	1970	85,4	164,5	140,6	121,7	105,8	3,2	14,8	29,4	262
SF	včetně kříženců	80	2104	86,1	165	142,1	123,9	108,7	3,2	14,8	29,4	262
SP	SHROPSHIRE	-	12	66,7	112,5	75	75	58,3	3,6	0	31,8	282
SP	včetně kříženců	1	12	66,7	112,5	75	75	58,3	3,6	0	31,8	282
ST	SOUTHDOWN	-	9	100	100	100	100	88,9	3,8	0	31,1	273
ST	včetně kříženců	3	9	100	100	100	100	88,9	3,8	0	31,1	273
T	TEXEL	-	1112	88,2	153,8	135,7	115,7	109,5	3,2	11,2	29,6	265
T	včetně kříženců	49	1217	89	154,7	137,6	118,8	111,5	3,2	11,2	29,7	265
<b>Masné plemeno</b>												
<b>Celkem/stád ks</b>		<b>182</b>	<b>4023</b>	<b>86,9</b>	<b>158,8</b>	<b>137,9</b>	<b>120,6</b>	<b>108,6</b>	<b>3,2</b>	<b>14,1</b>	<b>29,4</b>	<b>262</b>
R	ROMANOVSKÁ OVCE	-	236	91,5	316,7	289,8	239,4	226,3	2,6	0	27,3	247
R	včetně kříženců	23	247	91,5	313,3	286,6	234,8	221,9	2,6	0	27,3	247
<b>Plodné plemeno</b>												
<b>Celkem/stád ks</b>		<b>23</b>	<b>247</b>	<b>91,5</b>	<b>313,3</b>	<b>286,6</b>	<b>234,8</b>	<b>221,9</b>	<b>2,6</b>	<b>0</b>	<b>27,3</b>	<b>247</b>
LA	LACAUNE	-	1498	101,8	160,1	163	122,2	0	3,1	0	0	0
LA	včetně kříženců	16	1689	100,3	161,2	161,6	123,5	0	3	0	0	0
SL	SYNETICKÁ LINIE	-	124	83,1	132	109,7	96	0	3,4	0	0	0
SL	včetně kříženců	1	124	83,1	132	109,7	96	0	3,4	0	0	0
VF	VÝCHODOFRÍSKÁ OVCE	-	384	94,8	198,9	188,5	145,3	0	2,9	0	0	0
VF	včetně kříženců	11	465	95,7	205,2	196,3	157,2	0	2,9	0	0	0
<b>Mléčné plemeno</b>												
<b>Celkem/stád ks</b>		<b>28</b>	<b>2278</b>	<b>98,4</b>	<b>168,6</b>	<b>165,9</b>	<b>128,9</b>	<b>0</b>	<b>3</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>CELKEM v KU/stád</b>		<b>545</b>	<b>13348</b>	<b>87,3</b>	<b>158,7</b>	<b>138,6</b>	<b>119,6</b>	<b>85,9</b>	<b>3,1</b>	<b>13,9</b>	<b>27,6</b>	<b>245</b>

Vysvětlivky: XX kříženci bez původu, SL dojná syntetická linie

V roce 2025 byla zrušena kontrola užitkovosti u plemen blue du Maine, cigája, olkuská ovce, racka a zušlechtěná valaška.

Stále přetrvává nízký počet bahnic v jednotlivých stádech, která jsou v kontrole užitkovosti, což značně zvyšuje náklady na tyto služby.

Ve sledovaných užitkových vlastnostech reprodukce - plodnost na obahněnou, intenzita, odchov i růstové schopnosti jehňat mají dlouhodobý pozitivní trend. Produkce patní vlny, jako nepovinný ukazatel, se přestal sledovat. Svaz chovatelů ovcí a koz z.s. chce při realizaci šlechtitelských programů jednotlivých plemen zvýšit důraz na kvalitu plemenářské práce a tím podpořit chovatele s nejlepší užitkovostí. Systematickou selekcí špičkových zvířat chceme dosáhnout trvalého nárůstu sledovaných užitkových vlastností.

Podrobný přehled výsledků kontroly užitkovosti ovcí za rok 2025 s rozlišením čistokrevných zvířat a kříženců je uveden v tabulce č. 2.

V roce 2025 bylo do kontroly mléčné užitkovosti dojených plemen ovcí zapojeno 1668 ks bahnic, u nichž byla uzavřena normovaná laktace. Kontrola užitkovosti se prováděla v 18 stádech. S ukončenou laktací bylo 216 bahnic plemene východo-fríské ovce, 1 126 bahnic plemene lacaune, 58 bahnic dojné syntetické linie a 268 kříženek. Od roku 2013 bylo přistoupeno ke změně výpočtu celkové produkce mléka za dojnou periodu z původních 240 na 150 dnů. Celkem bylo dosaženo za 150denní dojnou periodu v roce 2025 průměrné produkce 362,6 kg mléka o tučnosti 6,1 %, obsahu bílkovin 5,6 % a laktózy 4,6 %. Čistokrevné ovce plemene lacaune dosáhly nejvyšší celkovou produkci mléka za laktaci, celkovou produkci tuku za dojnou periodu a celkovou produkci bílkovin za dojnou periodu. Výsledky podle jednotlivých chovů a plemen jsou uvedeny v tabulce č. 3.

Podobná je situace i u početních stavů koz v KU. V roce 2020 bylo v KU zařazeno 5152 kusů, v roce 2021 4144 kusů, 2022 3842 kusů, 2023 3343 ks, 2024 3710 kusů a v roce 2025 3408 kusů, z toho reprodukce byla zpracována u 3075 kusů

koz, 669 kusů byly mladé zařazené kozičky. Početní stavy se do roku 2023 snížily o 1809 kusů, v roce 2024 došlo k nárůstu stavů o 367 kusů, v roce 2025 se stavy opět snížily o 302 kusů. Tento pokles je způsoben snížením počtu koz na dvou velkých stádech z důvodu menšího zájmu trhu (velké řetězce) o jejich výrobky. Dojená plemena tvoří 92 %, národní plemena (koza bílá a koza hnědá) 77 % z celkového počtu koz v KU. Koz bílých krátkosrstých bylo zapojeno 1 641 kusů (-142 ks proti roku 2024), což je 53 %. Hnědých krátkosrstých koz bylo 728 kusů (-166 ks), což je 24 %, anglonubijských koz bylo 245 kusů (-139 ks), což je 8 % z celkového počtu koz zapojených do KU. Masná plemena koz zastupují v KU burské kozy, kterých bylo zapojeno 162 kusů (+11 ks), což je 7 %.

dojených plemen koz bylo v KU evidováno 200 kusů (-59 ks), což je 7 %. Ostatní plemena koz jsou v KU zastoupena malými počty zvířat.

Nejlepší užitkovost dosáhly kozy anglonubijské, kde na 240denní laktaci dosáhly průměrné produkce mléka 738 kg o tučnosti 4,11 %, obsahu bílkovin 4,02 % a laktózy 4,2 %. Kozy bílé krátkosrsté dosáhly průměrné produkce mléka 596 kg o tučnosti 2,92 %, obsahu bílkovin 2,82 % a laktózy 4,4 %. Kozy hnědé krátkosrsté nadojily v průměru 535 kg mléka o tučnosti 2,86 %, obsahu bílkovin 2,95 % a laktózy 4,3 %.

Početní stavy a výsledky užitkovosti jednotlivých plemen koz jsou uveřejněny v tabulce č. 1. a č. 2. výsledků KU koz za rok 2025.

Ing. Richard Konrád, Ing. Vít Mareš

#### Výsledky kontroly užitkovosti dojených ovcí 2025

TYP KU	PLEMENO	OBVOD	CHOVATEL	OVCE S LAKTACÍ KS	UŽITKOVOST KG	TUK %	TUK KG	BÍLKOVINY %	BÍLKOVINY KG	LAKTÓZA %	LAKTÓZA KG	SUŠINA %	SUŠINA KG
AC	LA	OBVOD 20244	Statek Horní Dvorce	446	448,3	5,5	24,5	5,7	25,5	4,6	20,6	11	49,5
AC	LA	OBVOD 30904	Horský st. Abertamy	40	137,4	8,3	11,4	6,1	8,4	4,2	5,8	11,3	15,5
AC	LA	OBVOD 40630	Laušman dojný	1	249,9	6,1	15,4	5,6	14	4,5	11,2	11,1	27,8
AC	LA	OBVOD 50103	Statek Čekánov	14	421,8	5,3	22,4	5,6	23,8	4,7	19,8	11,2	47,4
AC	LA	OBVOD 50572	Broumov - Menčíková M.	239	605	7,2	43,5	5,5	33,4	4,7	28,4	11,1	67
AC	LA	OBVOD 61036	Farma Pozdatín - LA	86	403,4	5,5	22,2	5,5	22,3	4,6	18,7	11,1	44,9
AC	LA	OBVOD 70291	Prokeš-Smilovice	107	501,8	5,7	28,5	5,4	27,3	4,8	24,2	11	55
AC	LA	OBVOD 70965	Brničko Hrdlička	92	331,9	6,9	22,8	5,9	19,6	4,5	15	11,4	37,9
AC	LA	OBVOD 71063	Valašská Bystřice	101	212,5	6,4	13,6	5,5	11,7	4,6	9,8	11	23,4
<b>AC</b>	<b>LA</b>	<b>CELKEM PLEMENO LACAUNE</b>		<b>1126</b>	<b>441</b>	<b>6,2</b>	<b>27,1</b>	<b>5,6</b>	<b>24,7</b>	<b>4,6</b>	<b>20,5</b>	<b>11,1</b>	<b>48,8</b>
AC	SL	OBVOD 30904	Horský st. Abertamy	58	112,3	8,2	9,2	5,9	6,6	4,2	4,8	11,1	12,5
<b>AC</b>	<b>SL</b>	<b>CELKEM PLEMENO DOJNÁ SYNTETICKÁ LINIE</b>		<b>58</b>	<b>112,3</b>	<b>8,2</b>	<b>9,2</b>	<b>5,9</b>	<b>6,6</b>	<b>4,2</b>	<b>4,8</b>	<b>11,1</b>	<b>12,5</b>
AC	VF	OBVOD 10126	Na Podskále	39	249,5	4,5	11,3	5,2	13	5	12,4	11,1	27,7
AC	VF	OBVOD 10932	Jiráček, Praha	3	147,2	5,6	8,2	5,9	8,7	4,3	6,3	12,1	17,7
AC	VF	OBVOD 20411	Krejzlík Michal	29	255,8	5,1	13	5,3	13,4	4,5	11,5	10,7	27,5
AC	VF	OBVOD 20738	Votavová Krušnov	1	175,5	5	8,7	5,2	9,1	5	8,8	11,2	19,6
AC	VF	OBVOD 20852	Wolfová Borkovice	2	226,5	4,6	10,5	5,2	11,8	4,9	11,2	11,1	25,2
AC	VF	OBVOD 40234	Průcha Radek	18	232,3	6	13,9	5,4	12,6	4,8	11,2	11,2	26
AC	VF	OBVOD 40553	Pulíček VF	117	173,4	6	10,5	5,1	8,9	4,6	8,1	10,7	18,5
AC	VF	OBVOD 40622	Jakubův Pavla	7	322,9	5,3	17,2	6,1	19,7	4,2	13,5	11,2	36,2
<b>AC</b>	<b>VF</b>	<b>CELKEM VÝCHODOFRÍSKÉ OVCE</b>		<b>216</b>	<b>208,1</b>	<b>5,5</b>	<b>11,4</b>	<b>5,2</b>	<b>10,9</b>	<b>4,7</b>	<b>9,7</b>	<b>10,9</b>	<b>22,6</b>
AC	XX	OBVOD 10126	Na Podskále	7	207	5,3	11,1	5,5	11,3	4,7	9,8	11,2	23,2
AC	XX	OBVOD 30904	Horský st. Abertamy	127	125	8,2	10,2	6	7,4	4,2	5,2	11,1	13,9
AC	XX	OBVOD 40553	Pulíček VF	1	161,2	6,6	10,6	4,8	7,7	4,9	7,9	10,6	17,1
AC	XX	OBVOD 40630	Laušman dojný	123	303,7	5,6	16,9	5,5	16,6	4,8	14,5	11,2	34,1
AC	XX	OBVOD 40634	Kudělová Petra	10	197,8	5,2	10,3	5,4	10,7	4,8	9,5	11,2	22,2
<b>AC</b>	<b>XX</b>	<b>* CELKEM XX - KŘÍŽENCI</b>		<b>268</b>	<b>212</b>	<b>6,3</b>	<b>13,3</b>	<b>5,6</b>	<b>11,9</b>	<b>4,6</b>	<b>9,8</b>	<b>11,2</b>	<b>23,7</b>
<b>AC</b>		<b>** CELKEM ČR 2025</b>		<b>1668</b>	<b>362,6</b>	<b>6,1</b>	<b>22,3</b>	<b>5,6</b>	<b>20,2</b>	<b>4,6</b>	<b>16,8</b>	<b>11,1</b>	<b>40,1</b>

## VÝSLEDKY KONTROLY UŽITKOVOSTI KOZ ZA ROK 2025

Tab. 1 Výsledky kontroly užitkovosti koz v letech 2005 - 2025

Rok	Počet koz v KU		Mléko				
	celkem	laktace	produkce (kg)	tuk (%)	tuk (kg)	bílkoviny (%)	bílkoviny (kg)
2005	2980	1857	731	3,35	24,5	3,05	22,3
2006	3028	1839	707	3,33	23,6	3,05	21,5
2007	3157	1746	727	3,29	23,9	3,07	22,4
2008	3300	1801	656	3,41	22,4	3,14	20,6
2009	3592	2042	692	3,23	22,3	3,01	20,8
2010	3677	1997	744	3,23	24,0	3,06	22,8
2011	3611	1961	732	3,47	25,4	3,12	22,8
2012	3939	2389	713	3,23	23,0	3,04	21,7
2013	4244	2603	730	3,26	23,8	3,07	22,4
2014	4466	2870	746	3,22	24,1	3,04	22,7
2015	5144	3318	844	3,00	25,3	3,02	25,5
2016	5755	3778	847	3,22	27,3	3,09	26,2
2017	6104	3898	799	3,34	26,7	3,11	24,8
2018	6093	4087	836	3,18	26,6	3,08	25,8
2019	5628	3613	848	3,16	26,8	3,21	27,2
2020*	5152	3432	662	2,98	19,7	3,01	19,9
2021	4144	2795	631	3,35	21,2	3,11	19,6
2022	3842	2521	617	3,22	19,9	3,15	19,5
2023	3343	2177	647	3,12	20,2	3,09	20,0
2024	3345	1806	618	3,05	18,9	2,98	18,4
2025	3075	1791	580	3,03	17,6	2,97	17,2

\*V roce 2020 došlo k snížení normované laktace z 280 na 240 dní.

Tab. 2 Výsledky kontroly užitkovosti koz v roce 2025

Plemeno	Počet koz v KU		Výsledky kontroly užitkovosti koz v roce 2025									
	Celkem ks	Laktace ks	Produkce mléka kg	Tuk %	Tuk kg	Bílk. %	Bílk. kg	Lakt. %	Lakt. kg	Přír. g	Plodn. %	Odchov %
Celkem	3075	1791	580	3,03	17,6	2,97	17,2	4,3	25,1	160	165,6	149,9
Bílá celkem	1641	1078	596	2,92	17,4	2,82	16,8	4,4	25,9	-	166,0	150,0
Bílá AC	1297	865	567	2,99	17,0	2,79	15,8	4,4	24,7	-	161,0	142,7
Bílá EC	344	213	715	2,68	19,2	2,91	20,8	4,3	30,8	-	184,9	177,6
Hnědá celkem	728	461	535	2,86	15,3	2,95	15,8	4,3	23,1	-	156,4	143,1
Hnědá AC	415	274	507	2,76	14,0	2,84	14,4	4,3	21,9	-	159,5	142,7
Hnědá EC	313	187	576	2,97	17,1	3,09	17,8	4,3	24,8	-	152,4	143,8
Anglonubijská EC	245	107	738	4,07	30,0	4,01	29,6	4,2	30,7	-	162,0	144,9
Sánská AC	11	3	384	4,51	17,3	3,62	13,9	4,4	17,0	-	200,0	181,8
Kříženci celkem	200	142	498	3,40	17,0	3,27	16,3	4,3	21,6	166	195,0	178,5
Kříženci AC	172	128	494	3,44	17,0	3,26	16,1	4,4	21,6	166	193,6	176,2
Kříženci EC	28	14	532	3,11	16,5	3,39	18,1	4,0	21,4	-	203,6	192,9

Plemeno	Počet koz v KU		Výsledky kontroly užitkovosti koz v roce 2025									
	Celkem ks	Laktace ks	Produkce mléka kg	Tuk %	Tuk kg	Bílk. %	Bílk. kg	Lakt. %	Lakt. kg	Přír. g	Plodn. %	Odchov %
Walliserská AC	16	-	-	-	-	-	-	-	-	161	118,8	100,0
Burská	162	-	-	-	-	-	-	-	-	180	180,9	158,6
Kašmírová	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	133,3	66,7
Mohérová	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	111,1	111,1
Zakrslá holandská	57	-	-	-	-	-	-	-	-	101	161,4	154,4

## Pořadí chovů

Tab. 3 Pořadí chovů koza bílá krátkosrstá - metoda AC (od 11 ks)

O výsledném pořadí při stejném součtu bodů rozhodl větší počet doměřených laktací u koz v KU

(\*Počet koz doměřených / celkem)

Chovatel	Počet koz v KU*	Pořadí	Mn. mléka (kg)	Pořadí	Množství bílkovin (kg)	Pořadí	Plodnost (%)	Pořadí	Součet	Pořadí celkové
Biofarma DoRa s.r.o.	491/691	1	606	4	16,9	4	152,2	5	14	1
Sedláková Eva	140/167	2	543	5	14,2	6	210,2	1	14	2
Severová Markéta, Ing.	39/47	6	667	2	19,3	3	170,2	4	15	3
Látal Jan, Ing.	4/13	8	677	1	19,9	1	130,8	8	18	4
Kubíková Lenka	55/68	5	535	6	14,3	5	170,6	3	19	5
Pulíček Josef	44/102	3	362	7	12,2	7	183,3	2	19	6
Houšť Jan	28/37	7	667	3	19,6	2	132,4	7	19	7
Špatný Jakub	57/75	4	283	8	8,0	8	149,3	6	26	8

Tab. 4 Pořadí chovů koza bílá krátkosrstá - metoda EC (od 9 ks, z toho min. 5 doměřených koz)

O výsledném pořadí při stejném součtu bodů rozhodl větší počet doměřených laktací u koz v KU

(\*Počet koz doměřených / celkem)

Chovatel	Počet koz v KU*	Pořadí	Mn. mléka (kg)	Pořadí	Množství bílkovin (kg)	Pořadí	Plodnost (%)	Pořadí	Součet	Pořadí celkové
Drápela Zdenko, Ing.	13/15	6	1470	1	44,1	1	253,3	2	10	1
Štěpán Ladislav	9/13	8	962	2	26,1	2	200,0	4	16	2
Pitra Libor	14/15	5	878	5	25,4	3	193,3	5	18	3
Růsková M., Mgr.	11/14	7	723	6	24,1	6	257,1	1	20	4
Koudelka Tomáš	9/10	10	910	4	25,4	4	240,0	3	21	5
Silberová Simona, Mgr.	21/25	2	674	7	17,7	7	184,0	6	22	6
Lacinová Lenka, Bc.	20/26	1	533	9	14,1	9	169,2	8	27	7
Vajdová Renata	10/10	9	916	3	24,9	5	150,0	11	28	8
Maruna Luděk	22/24	3	425	11	12,9	10	162,5	9	33	9
Kubeš Pavel	7/9	12	615	8	17,1	8	177,8	7	35	10
Podzemská Lucie, Ing.	10/19	4	393	12	12,6	12	157,9	10	38	11
Válek Martin	8/9	11	428	10	12,7	11	133,3	12	44	12

Tab. 5 Pořadí chovů koza hnědá krátkosrstá – metoda AC (od 11 ks)

O výsledném pořadí při stejném součtu bodů rozhodl větší počet doměřených laktací u koz v KU

(\*Počet koz doměřených / celkem)

Chovatel	Počet koz v KU*	Pořadí	Mn. mléka (kg)	Pořadí	Množství bílkovin (kg)	Pořadí	Plodnost (%)	Pořadí	Součet	Pořadí celkové
Dvorský statek s.r.o.	101/107	1	469	3	12,9	3	185,0	1	8	1
Laušman Jakub	65/71	3	550	1	16,4	1	178,9	3	8	2
Zerlina s.r.o.	33/41	4	546	2	14,7	2	122,0	5	13	3
Krejzová Milena, Ing.	55/77	2	445	4	12,7	4	151,9	4	14	4
Pulíček Josef	7/17	5	278	5	9,7	5	182,4	2	17	5

Tab. 6 Pořadí chovů koza hnědá krátkosrstá – metoda EC (od 9 ks, z toho min. 5 doměřených koz)

O výsledném pořadí při stejném součtu bodů rozhodl větší počet doměřených laktací u koz v KU

(\*Počet koz doměřených / celkem)

Chovatel	Počet koz v KU*	Pořadí	Mn. mléka (kg)	Pořadí	Množství bílkovin (kg)	Pořadí	Plodnost (%)	Pořadí	Součet	Pořadí celkové
Schnitzinger Karel	23/23	1	559	3	16,0	4	182,6	3	11	1
Lukavec Josef	13/17	4	689	1	25,2	1	147,1	7	13	2
Kopajová Iveta	14/18	3	484	5	13,3	5	188,9	1	14	3
Šťastná Kristýna	14/15	5	548	4	16,2	3	186,7	2	14	4
Zadrazil Luděk	13/15	6	657	5	18,9	2	166,7	4	14	5
Vondrušková Hana, Ing.	10/20	2	389	8	12,3	7	155,0	5	22	6
Lacinová Lenka, Bc.	8/15	7	449	6	12,0	8	153,3	6	27	7
Kosmák Petr	6/11	8	394	7	13,8	6	118,2	8	29	8

Tab. 7 Pořadí chovů koza anglonubijská – metoda EC (od 6 ks, z toho min. 4 doměřené kozy)

O výsledném pořadí při stejném součtu bodů rozhodl větší počet doměřených laktací u koz v KU

(\*Počet koz doměřených / celkem)

Chovatel	Počet koz v KU*	Pořadí	Mn. mléka (kg)	Pořadí	Množství bílkovin (kg)	Pořadí	Plodnost (%)	Pořadí	Součet	Pořadí celkové
Pokorná Ivana	5/12	3	1080	1	42,1	1	208,3	4	9	1
Neuwirth Martin, Ing.	9/10	5	894	2	39,5	2	230,0	1	10	2
Šulcová Kateřina	8/8	8	842	3	33,2	4	212,5	3	18	3
Primasová Irena, Ing.	4/13	1	806	5	33,0	5	84,6	10	21	4
Králiková Marie	6/12	2	630	8	25,9	8	166,7	5	23	5
Dolejšová Renata, Mgr.	4/6	11	837	4	38,1	3	150,0	6	24	6
Horáková Tereza	8/10	6	604	9	23,8	9	230,0	1	25	7
Karel Jan	6/8	9	653	7	27,6	6	137,5	8	30	8
Balcar Martin	4/7	10	700	6	26,8	7	142,9	7	30	9
Karolová Ema	5/11	4	579	10	23,2	10	81,8	11	35	10
Karesová Šárka, DiS.	5/9	7	426	11	17,1	11	88,9	9	38	11

Tab. 8 Pořadí chovů koza burská - metoda AC (6 a více ks)

O výsledném pořadí při stejném součtu bodů rozhodl větší počet koz v KU

Chovatel	Počet koz v KU*	Pořadí	Přír. ve 100 dnech (g)	Pořadí	Plodnost (%)	Pořadí	Odchov (%)	Pořadí	Součet	Pořadí celkové
Mrlina Radim	22	1	215	2	222,7	2	204,5	1	6	1
Kovář Antonín	19	4	183	4	247,4	1	200,0	2	11	2
Oveko a.s.	20	2	185	3	170,0	6	160,0	4	15	3
Awaki s.r.o.	20	2	161	6	180,0	4	160,0	4	16	4
Farma Janovka, s.r.o.	16	5	127	7	175,0	5	175,0	3	20	5
Blažek Pavel	7	7	165	5	185,7	3	157,1	6	21	6
Bouda Petr, Ing.	6	8	237	1	116,7	7	116,7	7	23	7
Šmíd Jaroslav	10	6	100	8	60,0	8	50,0	8	30	8

Tab. 9 Pořadí chovů koza holandská zakrslá - metoda AC (3 a více ks)

O výsledném pořadí při stejném součtu bodů rozhodly lepší výsledky plodnosti a odchovu.

Chovatel	Počet koz v KU*	Pořadí	Přír. ve 100 dnech (g)	Pořadí	Plodnost (%)	Pořadí	Odchov (%)	Pořadí	Součet	Pořadí celkové
Slezáková Thielová Barbora	3	5	111	1	333,3	1	333,3	1	8	1
Dopitová Silvie, MVDr.	16	1	99	2	162,5	3	162,5	3	9	2
Drtinová Jana	10	3	64	5	190,0	2	190,0	2	12	3
PS.H.C. s.r.o.	12	2	98	4	91,7	5	91,7	5	16	4
Loutchanová Radka, MVDr.	6	4	99	3	150	4	116,7	4	17	5

## TOP žebříčky

### Vyhodnocení nejlepších koz v ČR za rok 2025

(podle množství nadojeného mléka za délku laktačního období - 240 dní)

Tab. 1 Koza bílá krátkosrstá - metoda AC - podle množství nadojeného mléka

Obvod	Chovatel	Číslo kozy	Pořadí laktace	Mléko v kg	Tuk v %	Bílkovina v kg / %	Laktóza v %	Oprávněná osoba
60450	Kozírna s.r.o., Novosedly n. Mor.	16376/968 CZ	1	1344	2,81	36,3 2,70	4,46	Ing. Látalová Jitka
60940	Biofarma DoRa, Ratibořice	15122/967 CZ	5	1273	2,80	33,8 2,66	4,24	Ing. Janoš Tomáš, Ph.D.
60940	Biofarma DoRa, Ratibořice	15023/967 CZ	5	1253	2,99	29,8 2,38	4,11	Ing. Janoš Tomáš, Ph.D.
60450	Kozírna s.r.o., Novosedly n. Mor.	15601/968 CZ	4	1247	2,07	31,7 2,54	4,21	Ing. Látalová Jitka
60940	Biofarma DoRa, Ratibořice	30251/927 CZ	2	1220	3,40	31,0 2,54	4,17	Ing. Janoš Tomáš, Ph.D.
60940	Biofarma DoRa, Ratibořice	17494/967 CZ	4	1219	2,86	30,4 2,49	4,19	Ing. Janoš Tomáš, Ph.D.
61300	Houšť Jan, Jezeřany-Maršovice	10138/968 CZ	2	1207	2,87	37,5 3,11	4,57	Ing. Janoš Tomáš, Ph.D.
60450	Kozírna s.r.o., Novosedly n. Mor.	10111/968 CZ	6	1202	2,49	33,4 2,78	4,43	Ing. Látalová Jitka
60450	Kozírna s.r.o., Novosedly n. Mor.	15582/968 CZ	4	1195	2,19	34,4 2,88	3,86	Ing. Látalová Jitka
60940	Biofarma DoRa, Ratibořice	13710/967 CZ	6	1174	2,88	30,5 2,60	4,24	Ing. Janoš Tomáš, Ph.D.

## REPRODUKČNÍ VÝKONNOST JEDNOTLIVÝCH STÁD OVCÍ V KONTROLE UŽITKOVOSTI V ROCE 2025

Podle výsledků kontroly užítkovosti za rok 2025 jsme sestavili žebříčky stád podle produkce „masa na bahnici za rok“. Do zpracování byly zařazeny jen bahnice a jejich potomstvo s podílem krve 100 % a 93,75 % posuzovaného plemene - tedy čistokrevné jedince a stáda s minimálním počtem pěti aktivních bahnic - bahnice se záznamem o reprodukci a stáda s údaji o vážení jehňat ve 100 dnech. Do přehledu bylo zapojeno 333 stád ovcí v kontrole užítkovosti 28 plemen, které jsme rozdělili na skupiny podle typu - kombinovaná plemena, masná plemena a plodná plemena.

V rámci kombinovaných plemen bylo hodnoceno 207 chovů 18 plemen, z toho bylo 176 stád s počtem bahnic od 5 do 49 ks a 31 stád s počtem bahnic nad 50 ks. U masných plemen bylo hodnoceno 111 chovů 9 plemen, z toho bylo

93 stád s počtem bahnic od 5 do 49 ks a 18 stád s počtem bahnic nad 50 ks. U plodných plemen bylo hodnoceno 15 chovů plemene romanovské ovce s počtem bahnic od 5 do 49 ks. Celkem bylo hodnoceno 284 stád s počtem bahnic od 5 do 49 ks a 49 stád s počtem bahnic nad 50 ks.

Pořadí jednotlivých chovů v absolutním pořadí bez rozdílů plemen i podle jednotlivých skupin a podle velikosti stád je uvedeno v následujících tabulkách. Úplný přehled všech 333 stád podle plemen je umístěn na našich internetových stránkách - výsledky kontroly užítkovosti - pořadí chovů ovcí [www.schok.cz](http://www.schok.cz).

Nejlépeším chovatelům ve všech kategoriích gratulujeme.

Ing. Vít Mareš

Výsledky odchovu jehňat za rok 2025 do 50 bahnic bez rozdílů plemen

Pořadí	Prod. na	Bahnic	Zváženo		Hmotnost	Stádo	Plemeno, Chovatel
	bah. kg/rok		ks	ks	%		
1.	112,7	31	106	341,9	33	50376	R Žumberk-Částkov - Kvisová M.
2.	112,5	9	32	355,6	31,6	10862	R Hradištko - Vjater M.
3.	106,6	8	24	300	35,5	10506	R Kozohlady - Ing. Šlejtr J.
4.	91,3	13	46	353,8	25,8	61413	R Vepřová - Zych Radek
5.	87,9	6	17	283,3	31	50327	R Dřeveš - VALU Dřeveš s.r.o.
6.	78,4	5	17	340	23,1	61051	R Chlum - Semrád S.
7.	73,2	14	25	178,6	41	50722	SF Tekra Lično
8.	72,8	9	26	288,9	25,2	50401	T Staňkov - Nosek David
9.	68,5	13	29	223,1	30,7	50511	R Heinfeldfarm s.r.o.
10.	66,1	28	55	196,4	33,6	60105	ML Kunštát na Moravě - Ing. Vítek
11.	65,9	13	24	184,6	35,7	70803	CF Jindřichov - Bartoš Z.
12.	65,1	8	13	162,5	40	40415	ZW Kokonín - Kubíková R.
13.	65	6	15	250	26	60570	R Provodov - Dobeš Libor
14.	63,3	9	15	166,7	38	40218	ZW Ing. Machač Jan
15.	62,6	7	13	185,7	33,7	61052	BE Chlum - Semrád S.
16.	61,8	9	16	177,8	34,7	61162	ZW Zlámanec - Žák Oldřich
17.	61,1	17	26	152,9	39,9	51104	SF Libchavy - Petrlák V.
18.	61	23	53	230,4	26,5	10961	R Říčany - Ing. Zajíček P.
19.	60,7	7	11	157,1	38,6	10106	CH Neveklov - Schüt F.
20.	60,5	5	10	200	30,3	20112	ZW Podhradský Václav
21.	59,4	8	11	137,5	43,2	10505	CH Mirošovice - MVDr. Venc J.
22.	58,4	32	49	153,1	38,1	70220	SF Šenov - Tomis Vítězslav
23.	58,3	15	20	133,3	43,7	60302	SF Žabčice SF - MENDELU v Brně
24.	58	9	19	211,1	27,5	10513	WL Hraběšín - Dzorfa s.r.o.
25.	56,7	15	20	133,3	42,5	20851	T Novotný Bohuslav

## Výsledky odchovu jehňat za rok 2025 - nad 50 ks bez rozdílu plemen

Pořadí	Prod. na	Bahnic	Zváženo		Hmotnost	Stádo	Plemeno, Chovatel
	bah. kg/rok	ks	ks	%	100/kg		
1.	56,8	71	96	135,2	42	60507	K Březnice - Ing. Švéda
2.	56,7	70	112	160	35,4	60820	ML Jarohněvice - Ing. Sedlář
3.	54,6	54	94	174,1	31,4	50850	SF Láník Milan
4.	48	53	78	147,2	32,6	20129	ZW Hranice - Strejčková M.
5.	47,4	257	320	124,5	38	60509	K Vrbětice - Ing. Šeligová S.
6.	46,2	136	193	141,9	32,6	61410	K Počítky - Daďourková Anna
7.	45,9	56	90	160,7	28,6	70208	K Farma pod Radhoštěm s.r.o
8.	44,4	312	379	121,5	36,5	60556	K Hrobice - Mamian spol.s.r.o
9.	43,5	63	74	117,5	37	50104	ML Údolí - Votava Jiří
10.	41	62	80	129	31,8	70200	OD Orlová - Dziková D.
11.	40,5	90	121	134,4	30,1	60551	K Raková - Macek Roman
12.	40	74	111	150	26,7	51037	ZW Rokytník - Krčmářová M.
13.	38,2	102	90	88,2	43,3	60510	K Všemina - Ing. Švéda Jan
14.	38	174	243	139,7	27,2	61025	SF ZVOZD Horácko Opatov
15.	37,2	74	93	125,7	29,6	60716	SF Lhotka - Agrika

## Výsledky odchovu jehňat za rok 2025 do 50 bahnic podle charakteru plemen

Pořadí	Prod. na	Bahnic	Zváženo		Hmotnost	Stádo	Plemeno, Chovatel
	bah. kg/rok	ks	ks	%	100/kg		
<b>Kombinovaná plemena</b>							
1.	66,1	28	55	196,4	33,6	60105	ML Kunštát na Moravě - Ing. Vítek
2.	65,9	13	24	184,6	35,7	70803	CF Jindřichov - Bartoš Z.
3.	65,1	8	13	162,5	40	40415	ZW Kokonín - Kubíková R.
4.	63,3	9	15	166,7	38	40218	ZW Ing. Machač Jan
5.	61,8	9	16	177,8	34,7	61162	ZW Zlámanec - Žák Oldřich
6.	60,5	5	10	200	30,3	20112	ZW Podhradský Václav
7.	58	9	19	211,1	27,5	10513	WL Hrabešín - Dzorfa s.r.o.
8.	55,9	28	45	160,7	34,8	61031	ZW Mohelno - Čudan Matěj
9.	52,3	33	56	169,7	30,8	50551	CF Žďárky - Mgr. Kováč J.
10.	51,8	7	14	200	25,9	30431	S Ing. Mejstřík P.
11.	49,8	11	15	136,4	36,5	10706	ZW Farma Nezbedovi
12.	48,6	5	8	160	30,4	50176	BG Lhůta - Janovská E.
13.	48	9	14	155,6	30,9	61006	ZW Lhotice - Čapková P.
14.	46,8	28	35	125	37,4	60564	K Kašava - Jarcovják
15.	46,5	28	44	157,1	29,6	61201	ML Jalový Dvůr s.r.o.
<b>Masná plemena</b>							
1.	73,2	14	25	178,6	41	50722	SF Tekra Lično
2.	72,8	9	26	288,9	25,2	50401	T Staňkov - Nosek David
3.	62,6	7	13	185,7	33,7	61052	BE Chlum - Semrád S.
4.	61,1	17	26	152,9	39,9	51104	SF Libchavy - Petrlák V.
5.	60,7	7	11	157,1	38,6	10106	CH Neveklov - Schüt F.
6.	59,4	8	11	137,5	43,2	10505	CH Mirošovice - MVDr. Venc J.
7.	58,4	32	49	153,1	38,1	70220	SF Šenov - Tomis Vítězslav
8.	58,3	15	20	133,3	43,7	60302	SF Žabčice SF - MENDELU v Brně

Pořadí	Prod. na	Bahnic	Zváženo		Hmotnost	Stádo	Plemeno, Chovatel
	bah. kg/rok	ks	ks	%	100/kg		
9.	56,7	15	20	133,3	42,5	20851	T Novotný Bohuslav
10.	55,6	5	8	160	34,8	50728	BE Jiřice - Ing. Brandejs
11.	54,3	13	18	138,5	39,2	60150	T Roubanina - Ing. Balada
12.	54,1	15	20	133,3	40,6	50250	SF Draštík František
13.	53,7	24	43	179,2	30	51112	T Žampach - Neugebauer L.
14.	53,4	11	17	154,5	34,5	60303	CH Žabčice CH - MENDELU v Brně
15.	53,3	23	44	191,3	27,9	10107	CH Petříný - Beránek M.
<b>Plodná plemena</b>							
1.	112,7	31	106	341,9	33	50376	R Žumberk-Částkov - Kvisová M.
2.	112,5	9	32	355,6	31,6	10862	R Hradištko - Vjater M.
3.	106,6	8	24	300	35,5	10506	R Kozohlody - Ing. Šlejtr J.
4.	91,3	13	46	353,8	25,8	61413	R Vepřová - Zych Radek
5.	87,9	6	17	283,3	31	50327	R Dřeveš - VALU Dřeveš s.r.o.
6.	78,4	5	17	340	23,1	61051	R Chlum - Semrád S.
7.	68,5	13	29	223,1	30,7	50511	R Heinfeldfarm s.r.o.
8.	65	6	15	250	26	60570	R Provodov - Dobeš Libor
9.	61	23	53	230,4	26,5	10961	R Říčany - Ing. Zajíček P.
10.	54,1	28	71	253,6	21,3	30471	R Liběčice - Šperl Tomáš

Výsledky odchovu jehňat za rok 2025 nad 50 bahnic podle charakteru plemen

Pořadí	Prod. na	Bahnic	Zváženo		Hmotnost	Stádo	Plemeno, Chovatel
	bah. kg/rok	ks	ks	%	100/kg		
<b>Kombinovaná plemena</b>							
1.	56,8	71	96	135,2	42	60507	K Břežnice - Ing. Švéda
2.	56,7	70	112	160	35,4	60820	ML Jarohněvice - Ing. Sedlář
3.	48	53	78	147,2	32,6	20129	ZW Hranice - Strejčková M.
4.	47,4	257	320	124,5	38	60509	K Vrbětice - Ing. Šeligová S.
5.	46,2	136	193	141,9	32,6	61410	K Počítky - Daňourková Anna
6.	45,9	56	90	160,7	28,6	70208	K Farma pod Radhoštěm s.r.o
7.	44,4	312	379	121,5	36,5	60556	K Hrobice - Mamian spol.s.r.o
8.	43,5	63	74	117,5	37	50104	ML Údolí - Votava Jiří
9.	40,5	90	121	134,4	30,1	60551	K Raková - Macek Roman
10.	40	74	111	150	26,7	51037	ZW Rokytník - Krčmářová M.
<b>Masná plemena</b>							
1.	54,6	54	94	174,1	31,4	50850	SF Láník Milan
2.	41	62	80	129	31,8	70200	OD Orlová - Dziková D.
3.	38	174	243	139,7	27,2	61025	SF ZVOZD Horácko Opatov
4.	37,2	74	93	125,7	29,6	60716	SF Lhotka - Agrika
5.	36,6	51	70	137,3	26,6	50548	H Zábrodí - Baláš M.
6.	36	458	554	121	29,8	10910	T Ing. Vávra Pavel
7.	34,1	86	86	100	34,1	30470	SF Bezpravovice - Mgr. Němcová E.
8.	31,5	84	90	107,1	29,4	70226	T Lhotka - Prokopová K.
9.	28,3	51	49	96,1	29,4	11104	SF Ekofarma Kosařův Mlýn
10.	28,3	56	61	108,9	26	30769	SF Blahut Petr

## NÁKUPNÍ TRHY NA PLEMENNÉ BERANY A KOZLY V ROCE 2026

Datum	Místo konání	Typ klasifikace	Plemena	Hodnotitel
15.1.	Horní Dvorce	klasifikace	berani LA	Strnad
13.2.	Brníčko	klasifikace	berani LA	Janoš
20.3.	Smilovice	klasifikace	berani LA	Milerski
28.3.	Sedlčany	NT	berani a kozli	Strnad
25.4.	Ratibořice	NT	berani a kozli	Kováč
1.5.	Zlobice	NT	berani a kozli	Janoš
8.5.	Košařiska	NT	berani a kozli	Milerski
9.5.	Michlova Huť	ENT	berani Š	Vejščík
11.5.	Ostrovec u Černošína	klasifikace	berani KH	Dvořák
13.5.	Nový Knín	klasifikace	berani SF	Vejščík
16.5.	Abertamy	klasifikace	berani	Dvořák
16.5.	Studnice u Č. Skalice	NT	berani a kozli	Kováč
20.5.	Šantora	klasifikace	berani SH	Dvořák
22.5.	Úborsko	NT	berani a kozli	Vejščík
30.5.	Strakonice	NT	berani a kozli	Vejščík
13.6.	Sedlčany	NT, ENT VR	berani a kozli	Konrád, Strnad
17.6.	Horní Dvorce	klasifikace	berani LA	Mareš, Strnad
19.6.	Hrusice	klasifikace	berani T	Strnad
26.6.	Smilovice	klasifikace	berani LA	Milerski
25.7.	Rohliny u Turnova	NT	berani a kozli	Dvořák, Sokolová
15.8.	<b>Ovenálie Zlobice</b>	NT	berani a kozli	Janoš, Sokolová
15.8.	Modletice-Slavonice	NT	kozli AN	Strnad
19.8.	Valašská Bystřice	klasifikace	berani LA	Milerski
23.8.	<b>Země Živitelka České Budějovice</b>	NT	berani a kozli	Vejščík, Strnad
1.9.	Žumberk - Částkov	klasifikace	berani R	Konrád
5.9.	Podvíhov	ENT OD, OU, NT	berani a kozli	Janoš, Milerski
5.9.	Sosnová	NT	berani a kozli	Mátlová, Konrád
5.9.	Studnice u Č. Skalice	NT	berani a kozli	Kováč
6.9.	Pardubice - závodíště	NT	berani a kozli	Sokolová
8.9.	Nezvěstice	NT	berani a kozli	Konrád
9.9.	Morkovice	NT	berani a kozli	Sokolová, Janoš
10.9.	Tábor	NT	kozli	Konrád
11.9.	Březí u Mikulova	klasifikace	kozli	Janoš
12.9.	Zlobice	NT	berani a kozli	Janoš, Sokolová

Datum	Místo konání	Typ klasifikace	Plemena	Hodnotitel
15.9.	Libštát - Bělá	klasifikace	berani SF	Kováč
16.9.	Olešenka- Dvorský st.	klasifikace	berani a kozlí SF	Janoš, Mareš
18.9.	Hradec Králové	ENT KH, NT	berani a kozlí	Kováč
18.9.	Smilovice	klasifikace	berani LA	Milerski
19.9.	Sedlčany	NT, ENT CH	berani a kozlí	Konrád, Strnad
23.9.	Rožnov pod Radhoštěm	NT	berani a kozlí	Milerski
25.9.	Chlum u Jistebnice	klasifikace	berani OU, kozlí ZH	Strnad
26.9.	Strakonice	NT	berani a kozlí	Vejčík
26.9.	Helvíkovice	NT	berani a kozlí	Kováč, Dvořák
28.9.	Pěnčín	NT	berani a kozlí	Konrád, Sokolová
1.10.	Žabčice	NT	berani a kozlí	Janoš
8.10.	<b>Lysá nad Labem</b>	ENT ZW, T, NT	berani	Strnad, Dvořák,
9.10.	<b>Lysá nad Labem</b>	ENT CF, ENT ZH, NT	berani a kozlí	Konrád, Sokolová
10.10.	<b>Lysá nad Labem</b>	šampionát R, ENT	berani R	Mareš, Konrád
11.10.	<b>Lysá nad Labem</b>	šampionát AN, ENT	kozlí AN	Mátlová, Strnad, Kováč
9.10.	Mohelno	klasifikace	berani ZW	Janoš
10.10.	Slušovice	klasifikace	berani SF	Janoš
10.10.	Vendryně	ENT OD, NT	berani a kozlí	Milerski, Sokolová
16.10.	Orlová Lutyně	klasifikace	berani OD	Milerski
16.10.	Ostrovec	klasifikace	berani LA	Mareš
17.10.	Abertamy	klasifikace	berani	Dvořák
17.10.	Náchod	NT	berani a kozlí	Strnad
17.10.	Zlobice	NT	berani a kozlí	Mareš, Sokolová
21.10.	Horní Dvorce	klasifikace	berani LA	Mareš, Strnad
22.10.	Brničko	klasifikace	berani LA	Milerski
23.10.	Úborsko	NT	berani a kozlí	Vejčík, Strnad
23.10.	Bezpravovice	klasifikace	berani SF	Dvořák
23.10.	Opatov	NT	berani a kozlí	Janoš, Sokolová
30.10.	Lhotka u Telče	NT	berani a kozlí	Mareš, Sokolová
30.10.	Vrbětice	ENT K	berani K	Milerski, Janoš
31.10.	Sedlčany	ENT KA, NT	berani a kozlí	Konrád, Strnad
4.11.	Bludovice u N. Jičína	ENT V, NT	berani a kozlí	Milerski, Janoš
12.11.	Počátky	klasifikace	berani K, SF	Janoš
16.11.	Broumov	klasifikace	berani LA	Kováč
18.11.	Žilina u Nového Jičína	klasifikace	berani SF	Milerski

## STATEK RODINY VOTAVOVÝCH V ÚDOLÍ

Náš statek se nachází zhruba uprostřed cesty mezi Havlíčkovým Brodem a Chotěboří poblíž obce Horní Krupá v malebné krajině Českomoravské vrchoviny. Hospodařím na něm společně s mým otcem Jiřím Votavou st. a pochopitelně co se týče pracovního zapojení, nepřijde zkrátka celá naše rodina, včetně té širší, za což patří všem díky! Nezastupitelnou oporou v mém životě a podnikání je moje drahá manželka Michaela, s níž mám čtyři krásné a zdravé děti - dva syny a dvě dcery, což je naše největší štěstí! No a nyní přejdu k věci.

Začali jsme sedlačit s otcem a prarodiči v roce 2001 na výměře 16 ha trvalých travních porostů, ač jsem v té době byl ještě žákem sedmé třídy základní školy a tatka jezdil s lokomotivou u matky dráhy v Praze, cítili jsme, že ovce pro nás budou jasnou volbou. V té době byla poměrně slušná dotace na chovanou bahnicí, takže dát dohromady základní stádo byl poměrně veliký problém. Děda nakoupil prvních 6 kusů jehnic plemene zwartbles od pana Ing. Krátkého ze Zbyslavi a dále jsme pokračovali celou plejádou plemen od různých chovatelů (SF, ML, T, K, CH), až jsme se dostali během dvou let na cca 60 ks základního stáda. Kupodivu se tyto nákupy obešly bez zdravotních problémů, a tak se náš chov ovcí mohl dále rozvíjet. Jediné, s čím jsme bojovali, byly parazitózy jehňat na pastvě. Dodnes si pamatuji, jak jsme byli rádi, když měl beránek v trupu 16 kg. Když jsme dosáhli počtu 100 ks bahnic, pocítil jsem touhu zkusit chovat i jiné druhy hospodářských zvířat, a tak se na statku v průběhu let objevilo 12 prasnic plus výkrm prasat a krávy bez tržní produkce mléka v počtu 15 ks základního stáda a k tomu výkrm jalovic a býků. Naskytla se příležitost přikoupit další stáj a přibrat další zemědělské pozemky. Čehož jsem pochopitelně jako mladý a nadšený využil. Než jsem opustil gymnázium, požádal jsem pár sousedů a příbuzných, že bych si rád pronajal jejich zemědělské pozemky. Výpovědní lhůta byla pět let, takže vše akorát. Vysokou školu jsem ovšem kvůli širokému záběru našeho podnikání, a také své lenosti po večerech studovat ekonomii, po absolvování bakalářského studijního programu opustil. To už jsme byli na statku naplno s otcem zapojeni oba. Od začátku jsme se nechtěli smířit s nízkými výkupními cenami komodit, a tak jsme si pořídili malá jatka se zpracovnou zvěřiny a zde jsme započali finalizovat naši produkci. Hovězí maso do balíčků, vepřové do půlek a jehňata do trupů. Dodnes rádi vzpomínáme na naše první



cesty do Prahy, vozem Felicia pick up, která drhla zástěrkami a vařila v kolonách. Když už nám z toho všeho šla hlava kolem, rozhodli jsme se ukončit chov krav a posléze i prasat a věnovat se naplno ovcím, které nám přirostly k srdci nejvíce. A tak v dnešní době chováme okolo 300 bahnic a obhospodařujeme vlastní technikou cca 120 ha zemědělské půdy, z čehož je polovina trvalých travních porostů a ta druhá orné půdy. Zde se pěstuje jetel, hrách a obiloviny, jednak jako tržní plodiny a nemalá část produkce též končí v bacheru našich malých přežvýkavců, kteří u toho tak krásně bečí.

Naše stádo tvořila od počátku široká směsice plemen a jejich kříženců. Jelikož je naším hlavním produktem jehně v mase, zapojovali jsme do plemenitby především masná plemena, a tudíž se nám začala logicky vytrácet plodnost. Další výzvou a nutností bylo produkovat jehňata tzv. mimo hlavní sezónu, což mě zhruba před čtyřmi lety dovedlo k chovu ovcí plemene merinolandschaf, na které teď naše stádo postupně přechází, momentálně je toto asi v dvoutřetinovém zastoupení. První jehničky jsem zakoupil od pana Ing. Vládi Vítka a pana Ing. Mariana Sedláře, kde je zárukou kvality pan Ovčák Jenda Macků se svou ženou Alenou. Jsou mi odbornou oporou, tak mi snad prominou, že jsem je jmenoval. Přivedli mě na myšlenku vstupu do kontroly užítkovosti, což jsem posléze učinil. Zde spolupracuji s šikovným a mladým šlechtitelem Ing. Láďou Strnadem. Alfou a omegou zdravotního stavu zvířat, který jde ruku v ruce s ekonomikou chovu, je velmi kvalitní a šikovný veterinář. A toho já mám!!! Měl jsem totiž to štěstí, že se do nedaleké obce přistěhoval Ivoš Tejníl se svou ženou Kateřinou, oba mladí a nadšení veterinární doktoři a chovatelé ovcí navíc. Takže si rozumíme a když náhodou Ivoš něco neví (což se málokdy stane), normálně to řekne a toho si cením. Neusne však na vavřínech a příště dorazí plně připraven. Více než jasné je, že máme stále co řešit, protože v tomto počtu zvířat se leccos přihodí.

A teď k samotnému chovu. Snažíme se produkovat co nejvíce jatečných jehňat v jarním období Velikonoc až do poloviny letních prázdnin, kdy nevázne odbyt a je příznivá cena. Zde je výhoda landšáfů, kteří jdou ochotně do říje dříve, tak aby bahnění začalo v listopadu. Jehňata produkujeme jednak čistokrevná do dalšího chovu a dále F1 křížence s plemem charollais, která jsou určena jako jatečná. Ideální váha trupů je 18-22 kg v mase. Tato kombinace plemen umožňuje i váhy vyšší, při přiměřeném protučnění. Vzhledem k parazitózám a termínu bahnění jsme upustili od pastvy jehňat a jejich výkrm probíhá ve stáji. Ovce na jaře odstavíme a jdou



na pastvu samotné, což prospívá jejich kondici a bez zátěže též netrpí tolik na již zmíněné endoparazity. Zimní krmnou dávku tvoří převážně senáž travní, jetelotravní a jetelová podle fáze březosti a laktace. Samozřejmostí jsou lizy, seno v jeslích na dokrmění a podle kondice i jadrné krmivo ve formě granulí. Ty pro nás vyrábí zdejší VKS. Jehňata mají od útlého věku k dispozici čoj ad libitum. Letos jsme prvně vyzkoušeli vyvolání říje u bahnic pomocí krmné směsi a berana prubíře. Mimochodem Ivošova první vasektomie chámovodů u berana. A povedla se, protože jehňata byla až po šarolákoví. Prokazatelně se nám tím navýšila plodnost a většina ovcí se obahnila během týdne. Má to své nesporné výhody,

ale bylo to náročné a ospalé období. Při našem počtu zvířat už i 0,1 odchovaného jehněte na bahnici udělá zajímavý výsledek, a proto je stále potřeba se zkoušet někam posunout. Jako největší problém dnešního zemědělského podnikání vnímám plíživě vzrůstající byrokracii a omezování našich vlastnických práv a svobod výměnou za mrzký peněz ve formě dotací.

Závěrem bych rád poděkoval ještě jednou všem, kteří se jakkoliv podílejí na chodu našeho statku a v neposlední řadě též kolektivu Svazu chovatelů ovcí a koz za jeho činnost a podporu pro nás ovčáky. Přeji Vám všem mnoho úspěchů v chovu ovcí a pevné zdraví!

Votava Jiří ml.



## LEDEN V ŽIVOTĚ KOZÍHO A OVČÍHO FARMÁŘE JAKUBA

8. ledna 2026 – první kozí porod, konec relativního klidu zimní sezony, kdy se jen do stájí vozily balíky sena a kontrolovali jsme budoucí matky. Takže se to zase rozjelo, a koloť se nezastaví zase až do půlky listopadu. No co, těch šest týdnů pauzy mezi posledním dojením a prvním porodem jsme si docela odpočinuli, jen z těch plánů, kam se všude podíváme, trochu sešlo ....

Další kozí porody záhy následují a přidávají se i ovce, takže okolo půlky ledna už nevíme, co dřív. Máme dvacet porodů denně a na vánočně-silvestrovský poklid už vzpomínáme jako na něco hezkého, ale vzdáleného. Naše dojná stáda koz a ovčí připouštíme přirozeně kozly a berany, které dáváme do stáda v půlce srpna, prvníčky o pár týdnů později. Vždycky se snažíme mámy i plemeníky na připouštění dobře připravit, přece jenom je to docela fuška.

Najednou máme porozené dvě třetiny našeho 260hlavého stáda a začíná standardní problém – jak smysluplně rozdělit stáj na sekce „před“ a „po“ tak, aby všichni měli dost místa, přístup ke krmení a vodě, zachovat cesty do dojírny a ven z ní tak, aby se nám zvířata nekřížila, všude se dostala technika s navážením krmení a podestýlkou, která najednou dramaticky roste, začít dvakrát denně dojit, rozběhnout školku, ohlídat, sledovat a dokončit všechny rozléčené zdravotní problémy, které se s porody vždy pojí, rozjet školku a nezešít z toho všeho. Pracuje nás na tom pět včetně péče o školku, ale i tak se nám vždycky zdá, že bychom potřebovali ještě tým B.



Naši farmu živí mléko, respektive faremní sýrárna, která ho zpracovává, takže nezbyvá než po vánoční odstávce zburcovat i sýraře, kteří to mléko zpracují a vyrobí z něj první lahodné sýry, mléka, kefíry, jogurty, pomazánky a další dobroty. Vše začíná postupně a pomalu, každý den mléka trochu přibývá. V zimě ale zpracováváme hlavně kravské mléko z nedaleké rodinné bio farmy Agrofarma Merboltice.

Abychom to všechno i zaplatili z prodeje sýra, bohužel si nemůžeme dovolit luxus nechávat všechna kůzlata a jehňata pod maminkou, takže ta, která nakonec na Velikonoce skončí jako jateční, odstavujeme do školky na sušené mléko. Jasně že až potom, co pár dní pijí mlezivo, ale těch pár ztracenců, které máma nechce, tam skončí už dřív a někdo (my!) je musí nakrmit mlezivem flaškou a všechny ostatní musí někdo (zase my, sakra) naučit pít z dudlíku sušené mléko a tak nějak všeobecně se o ně postarat. Prostě práce asi tak na šest až osm hodin ve školce pro dva až tři lidi. Do toho přijde konečně venku mráz -15 °C, kdo by to v lednu čekal.

Naštěstí všechno jednou začne i skončí. Je 20. února a my máme odrozenou většinu stáda, na porod ještě čeká tak třicet koz a ovcí. Už to není dvacet, ale dva denně. Všechna administrativa s hlášením porodů do ÚE je hotová, jasné že jsem to dělal vždycky v noci. Většina školky už je samostatná, už tam s nimi nemusíme spát, už tam chodí jenom jeden člověk a ne tři. Ani v dojárně už nemusíme dojit ve dvou, ve třech, ale zajíždí to pomalu do normálních kolejí.



Tak to byl náš turbulentní leden, každý rok se na něj snažíme připravit, ale vždy nás něco překvapí, letos i loni jsme třeba zaučovali nové kolegy v tom největším porodním šílenství.

Jakub Laušman, Farma Držovice  
foto: Jirí Dvořák



Vážení chovatelé,

tentokrát vám v rubrice POŘÁD JE CO SE UČIT přinášíme některá z téma, která zazněla na chovatelské konferenci v Koutech v listopadu 2025. Věříme, že pro vás budou podnětná.

Redakce Zpravodaje SCHOK

### GENOMIKA U OVCÍ A KOZ

Hana Vostrá Vydrová, Luboš Vostrý

Česká zemědělská univerzita v Praze, Kamýcká 129,  
165 00 Praha 6 - Suchbátka

Prudký rozvoj molekulární genetiky a bioinformatiky v posledních dvou desetiletích umožnil začlenění genomických údajů do pravidelného šlechtění hospodářských zvířat, čímž se otevřela tzv. „nová éra šlechtění“. Nejvýrazněji se tato změna projevila u dojeného skotu, kde byla myšlenka genomické selekce (GS) rychle přijata a zásadně proměnila obvyklé šlechtitelské postupy. Genomická selekce, využívající údaje o genetickém založení zvířat získané přímo z DNA, umožňuje přesný výběr jedinců již v raném věku, bez nutnosti čekat na jejich vlastní užitkovost nebo užitkovost potomstva. Díky tomu dochází k výraznému zkrácení generačního

intervalu, urychlení genetického pokroku a zvýšení účinnosti šlechtění. Současně genomika usnadnila kontrolu příbuzenské plemenitby díky lepší znalosti skutečné genetické příbuznosti jedinců (Curik et al., 2014) a umožnila dřívější genetické prověření mladých plemenů (Scheffers a Weigel, 2012). Rozšířený přístup ke genomickým údajům dále umožnil zavedení nových postupů odhalení genetických defektů, optimalizaci přípravných plánů a podporu udržitelného šlechtění s ohledem na genetickou rozličnost a proměnlivost mezi plemeny a uvnitř plemen.

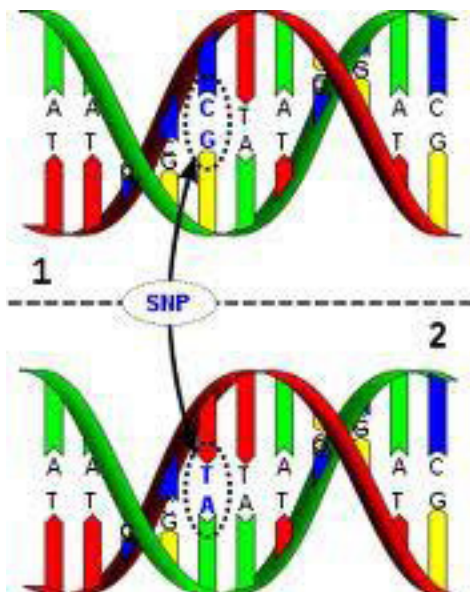
Zatímco u skotu se genomická selekce běžně používá více jak 10 let, u malých přežvýkavců je množství dostupných genomických dat dosud omezené. Přesto se ukazuje, že i v chovu ovcí a koz má genomická selekce značné možnosti. Kratší generační interval, široké spektrum produkčních i funkčních znaků (od růstu a jatečné hodnoty přes mléčnou

užitkovost až po odolnost vůči parazitům) představují u ovcí a koz významnou příležitost k urychlení genetického pokroku prostřednictvím přesnější selekce a přesného výběru mladých plemeníků. Specifické podmínky chovu malých přežvýkavců (zejména menší velikost populací či extenzivní systémy chovu) činí budování referenčních populací a efektivních genomických programů náročnějším. Významnou roli přitom hraje i ekonomika genomických analýz. I když cena SNP analýzy jednotlivého zvířete není vysoká, při genotypizaci většího počtu ovcí či koz představují celkové náklady značnou investici. Ta může omezovat ochotu chovatelů zapojit do testování širší část populace a zpomalovat vytváření dostatečně velkých referenčních populací.

Přesto se genomická selekce, poprvé teoreticky popsaná v roce 2001 (Meuwissenem a kol., 2001), dnes běžně uplatňuje v chovných programech ovcí v řadě zemí světa. Významné zkušenosti s jejím praktickým využitím mají například Austrálie a Nový Zéland (Woolley et al., 2023), Francie (Baloche et al., 2014), Spojené království (Kaseja et al., 2023) a v posledních letech také Spojené státy americké (McMillan et al., 2022). Tyto příklady ukazují, že i přes strukturální omezení typická pro chov malých přežvýkavců lze genomiku úspěšně začlenit do šlechtitelských programů a dosahovat měřitelného genetického pokroku.

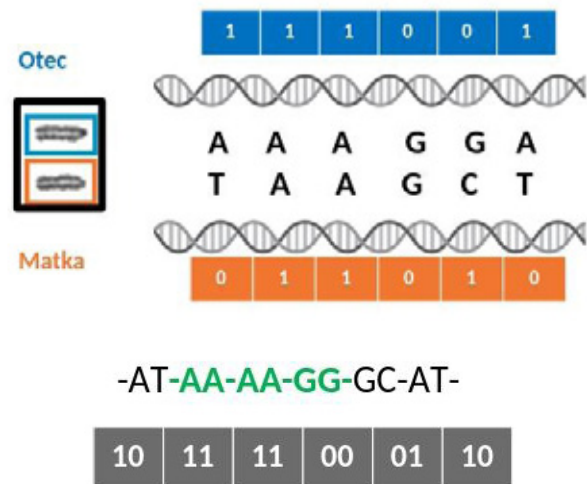
### Co je to genomika

Pro porozumění významu moderních metod ve šlechtění je důležité odlišit pojmy genetika a genomika. Genetika je vědní obor zabývající se studiem jednotlivých genů a jejich vlivem na dědičnost. Má řadu podoborů – například molekulární genetiku, cytogenetiku, imunogenetiku, populační genetiku, genetiku kvantitativních vlastností nebo evoluční genetiku. Naproti tomu genomika se zaměřuje na studium celé genetické informace organismu uložené na chromozomech, tedy genomu. Zatímco genetika zkoumá konkrétní geny a jejich účinky, genomika se snaží pochopit strukturu, funkce a interakce všech genů v rámci celého genomu. Zahrnuje jak mapování DNA (tedy určení pořadí nukleotidů), tak i určení vlivů jednotlivých genů a jejich vzájemných vztahů.



Obrázek 1. Jednonukleotidový polymorfismus – SNP (Single Nucleotide Polymorphism)

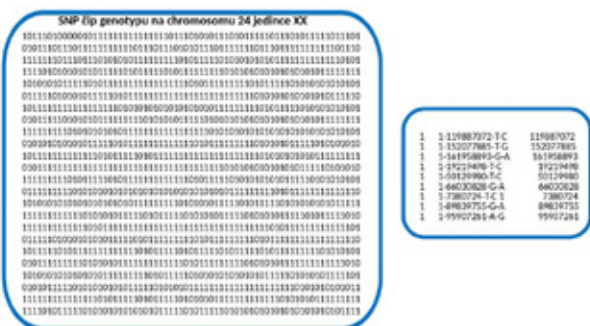
V oblasti šlechtění hospodářských zvířat se genomika v současnosti soustředí zejména na vyhodnocení jednonukleotidových polymorfismů (SNP) – drobných rozdílů v DNA, které představují změnu jediného nukleotidu (A, T, G nebo C) (obrázek 1). Aby byla mutace považována za SNP, musí se vyskytovat v populaci alespoň u 10 % jedinců. Genom ovce obsahuje přibližně 2,6 miliardy nukleotidů (dusíkatých bází) a genom kozy asi přibližně 2,7 miliardy nukleotidů, přičemž při běžném genomickém rozboru se pracuje s údaji o zhruba 70 tisících SNP rovnoměrně rozprostřených po celém genomu. Tato data se získávají pomocí tzv. SNP čipů – umožňujících rychlé stanovení malých úseků DNA. Obvykle se využívají čipy se 70 tisíci SNP, dostupné jsou však i hustší čipy s až 600 tisíci SNP. V posledních letech se rozšiřuje také využití celogenomového sekvenování (WGS – whole-genome sequencing), které poskytuje úplný obraz o genetické výbavě jedince. Běžný postup využívání genomických údajů vychází z toho, že každý jedinec získává jednu sadu chromozomů ( $1/2$  genetického založení) od otce a druhou ( $1/2$  genetického založení) od matky – jak je znázorněno na obrázku 2 modrou a oranžovou barvou. Na každém chromozomu se nachází sekvence nukleotidů (A, T, G, C), které se pro účely počítačového zpracování převádějí na čísla. Například může být adenin (A) a cytosin (C) kódován jako „1“, zatímco thymin (T) a guanin (G) jako „0“. Na tomto základě lze jednotlivé genotypy vyjádřit jako dvojice čísel: například homozygot AA jako „11“, heterozygot AT jako „10“ nebo „01“, a homozygot GG jako „00“. Pořadí v příkladu „AT-AA-AA-GG-GC-AT“ by pak byla převedeno do číselného zápisu „10-11-11-00-01-10“, jak je uvedeno na obrázku 2. Tento typ datového zpracování je základem pro následné bioinformatické rozborů a hodnocení využívané ve šlechtění hospodářských zvířat.



Obrázek 2. Ukázka kódování genomického zápisu

Na základě tohoto přístupu mohou genotypové údaje jednotlivých jedinců vypadat například tak, jak je znázorněno na obrázku 3. V první části tabulky je zachycena samotná genetická informace, zatímco v druhé části jsou pro každý SNP uvedeny podrobnosti: číslo chromozomu, název SNP markeru a jeho pořadí na daném chromozomu. Na první pohled působí tyto údaje velmi složitě a pro laika i odborníka neznalého genomiky téměř nesrozumitelně, podobně

jako starověké texty Inků či egyptské hieroglyfy. Abychom těmto genetickým „kódům“ porozuměli, potřebujeme k jejich rozluštění zvláštní – jedinečný „klíč“, který v případě genomiky představují bioinformatické nástroje a rozборы. Právě ty nám umožňují odhalit skryté údaje obsažené v genotypu jedince a využít je například pro odhad genetické hodnoty, předpověď užitkovosti, výskytu znaků a snadnější selekční rozhodování o sestavování rodičovských párů a přiřařování jedinců. K čemu může být genomika v praxi šlechtění užitečná, si podrobněji ukážeme v následujícím textu.



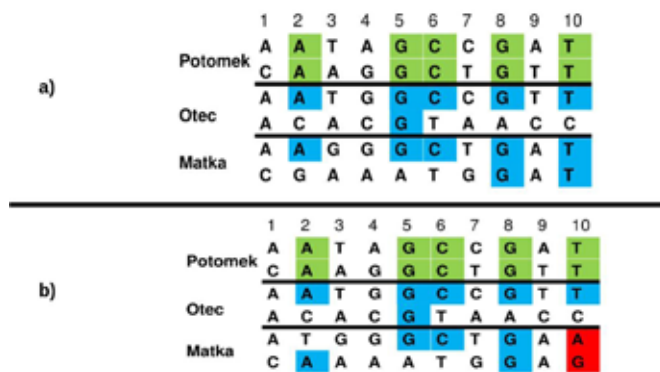
Obrázek 3. Ukázka jednoho z možných záznamů rozboru SNP

Hlavní výhody genomiky ve šlechtění ovcí a koz se by se daly shrnout do následujících bodů, které budou podrobně vysvětleny:

### Ověření původu

Genomika dnes hraje klíčovou úlohu při ověřování původu, což jsou základní předpoklady pro přesné odhady genetické hodnoty a bezchybné řízení šlechtitelských programů. Vzhledem k velkému mezinárodnímu obchodu se zvířaty je nutné, aby země postupovaly jednotně. V současnosti se hromadně přechází na ověřování původů všech druhů zvířat právě podle SNP. Správné určení rodičovství je zásadní pro přiřazení užitkových údajů ke správným rodinám a pro budování kvalitních rodokmenových dat. V běžné práci však mohou v „papírových“ rodokmenech vznikat chyby, a to vlivem neúplných údajů nebo lidského omylu. V těchto případech je možné využít genetické testy založené na DNA, které původ jedince jednoznačně potvrdí či vyvrátí. V současnosti SNP markery (jednonukleotidové polymorfismy) rychle nahrazují dříve používané mikrosatelitní markery (STR markery), a to především díky nižší ceně, vyšší automatizaci, snadné standardizaci napříč laboratořemi a celkově vyšší vypovídající hodnotě. SNP testy výrazně zvyšují pravděpodobnost odhalení nesprávného rodičovství. Ověření původu je založeno na srovnání genotypu potomka s genotypy rodičů – při shodě alel lze rodičovství potvrdit, při nesouladu (např. výskytu alely u potomka, kterou rodič nemá) jej lze spolehlivě vyloučit. Postup ověřování rodičovství ukazuje obrázek 4. Pro jednoduchost uvádíme pouze 10 lokusů. Každý jedinec (potomek, otec, matka) má v každém lokusu 2 alely. Potomek dostane v každém lokusu jednu alelu z dvojice od otce a jednu z dvojice od matky. U varianty a) je zřejmé, že potomek nese genetickou informaci, která odpovídá jak otci, tak matce. Naopak u varianty b) lze vidět neshodu mezi genotypy – například na lokusu 10 má potomek sestavu „TT“, zatímco matka nese kombinaci „AG“. Takový rozdíl potvrzuje, že matka nemohla

předat potomkovi alelu „T“, a rodičovství je tak vyloučeno, přestože v ostatních lokusech přenos od rodičů na potomka by možný byl.

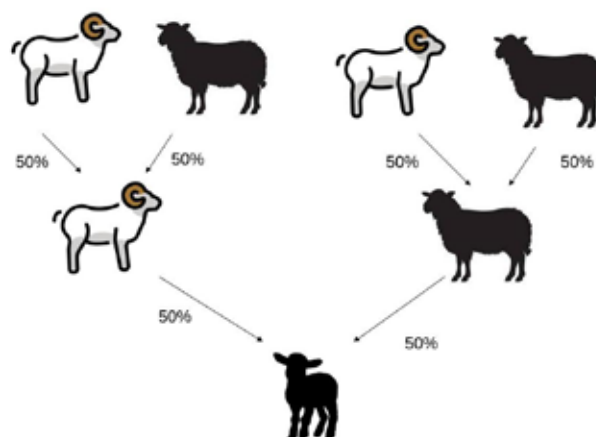


Obrázek 4. Ukázka ověření původu u dvou rozdílných jedinců

Významnou výhodou SNP markerů pro ověřování původu je jejich vysoký počet – běžně kolem 50 tisíc na jedince – což umožňuje v případě vyvráceného rodičovství zpětně dohledat skutečného biologického rodiče, pokud je již rovněž genotypován. Tento přístup zásadně přispívá ke zpřesnění rodokmenů, zvyšuje kvalitu šlechtitelských dat a posiluje úspěšnost řízení chovu.

### Kontrola příbuznosti a genetické rozmanitosti populací ovcí a koz

Pro dlouhodobé udržení životaschopnosti populace zvířat je nezbytná kontrola genetické diverzity, tedy genetické rozmanitosti. Genomika v tomto směru představuje významný nástroj, protože umožňuje zpřesnit odhad genetické příbuznosti mezi jednotlivci. Tím přispívá k lepší kontrole genetické proměnlivosti v populaci, přesnější selekci a lepšímu řízení chovu. V běžném šlechtění vycházíme z předpokladu, že každý jedinec předává prostřednictvím gamet (spermii nebo vajíček) svému potomkovi 50 % své genetické výbavy. Očekáváme tedy, že genetická příbuznost mezi jedincem a jeho potomkem je 0,5, mezi jedincem a jeho vnukem 0,25 – protože mezi prarodičem a rodičem je příbuznost 0,5, mezi rodičem a jeho potomkem opět 0,5, a tudíž mezi prarodičem a jedincem  $0,5 \times 0,5 = 0,25$  (obrázek 5). Přehled nejčastějších očekávaných příbuzenských vztahů je uveden v tabulce 1.



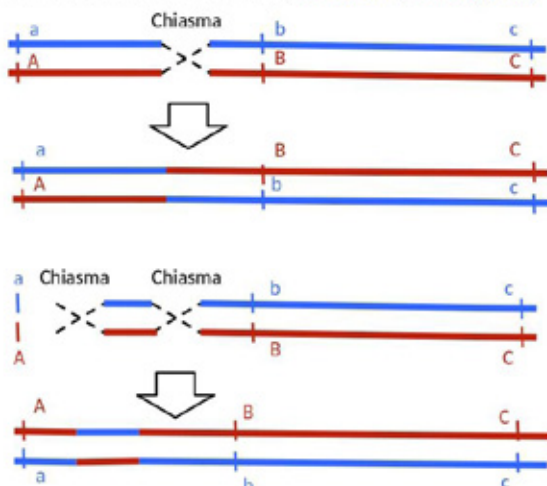
Obrázek 5. Znárodnění očekávaných příbuzenských vztahů mezi jedinci

Tabulka 1. Očekávané příbuzenské vztahy mezi různými jedinci

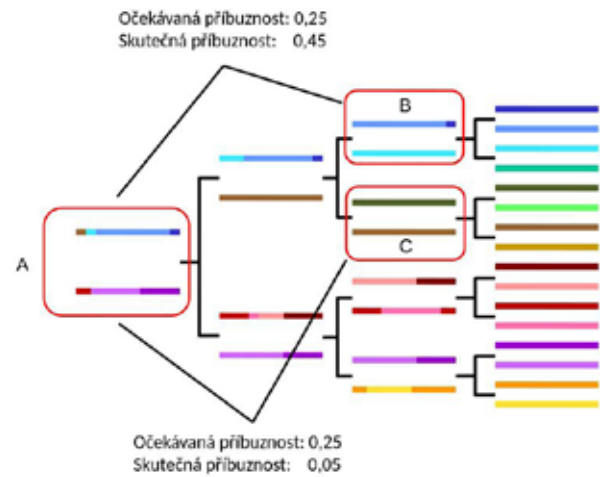
Příbuznost - rodokmen	Koeficient příbuznosti
Rodič - potomek	0,5
Vlastní sourozenci	0,5
Polosourozenci	0,25
Prarodič - jedinec	0,25
Praprarodič - jedinec	0,125
Bratřanci - sestřenice	0,125

Při tvorbě gamet však dochází ke genetickým rekombinacím (překřížení vláken v chromozomu, tzv. crossing-over), tedy k výměnám genetických údajů (alel) mezi sobě odpovídajícími úseky chromozomů. K těmto výměnám může docházet na různých místech a vícekrát, jak je uvedeno na obrázku 6, a výrazně ovlivňují skutečné složení předané genetické informace. Tyto rekombinace vnášejí do genetické příbuznosti proměnlivost, která v očekávaných rodokmenových hodnotách není podchycena, což může vést k nepřesnostem. Na obrázku 7 jsou znázorněny čtyři generace - od zakladatelů (G1) až po současnou generaci (G4). I když platí, že každý jedinec získává 50 % své genetické výbavy od matky a 50 % od otce, díky rekombinaci může být složení těchto 50 % různé - například nakombinované z různých částí chromozomů jednotlivých předků. V modelovém příkladu (obrázek 7) má jedinec A podle rodokmenu s prarodiči B a C očekávanou příbuznost 0,25. Genomická data však odhalí, že se skutečná příbuznost liší - například mezi A a B činí 0,45 (tedy 45 % sdíleného genomu), zatímco mezi A a C pouze 0,05 (5 %). Toto zpřesnění příbuzenských vztahů výrazně napomáhá přesnějšímu odhadu genetického založení jedinců, a tím zvyšuje odezvu na selekci. Zároveň umožňuje výběr chovných zvířat již v mladém věku, často ještě před dosažením vlastní užitkovosti. Vychází se přitom z předpokladu, že jedinci s podobnějším genotypem mohou v obdobných podmínkách dosahovat podobné užitkovosti a jejich potomci mohou získávat srovnatelné genetické založení. Selektce v raném věku tak vede ke zkrácení generačního intervalu. Kombinace kratšího generačního intervalu a vyšší přesnosti selektce následně přispívá k dosažení vyššího genetického zisku v populaci.

Rekombinace & chromozomový crossover (crossing over)



Obrázek 6. Chromozomové rekombinace



Obrázek 7. Očekávaná x skutečná příbuznost mezi jedinci

### Genomická plemenná hodnota

Jedním z klíčových přínosů genomiky ve šlechtění malých přežvýkavců je možnost předpovědi genomických plemenných hodnot (GEBV - Genomic Enhanced Breeding Values), které zásadním způsobem zpřesňují hodnocení genetických schopností (plemenných hodnot) jednotlivých zvířat. Na rozdíl od běžného přístupu, který se opírá pouze o rodokmenové informace a naměřené (fenotypové) údaje (např. masná či mléčná užitkovost jedince nebo jeho příbuzných), GEBV využívá také informace přímo z DNA - přímo z tisíců jednonukleotidových polymorfismů (SNP markerů) rozmístěných po celém genomu. Díky tomu je možné odhadnout genetické založení jedince s vyšší přesností, a to i v případě mladých zvířat, která ještě nemají vlastní záznamy o užitkovosti, ale tyto užitkovosti známe od jiných také genotypovaných jedinců.

Předpověď genomických plemenných hodnot může být založena na dvou rozdílných přístupech: dvoukrokový nebo jednokrokový. U tzv. dvoukrokového přístupu se nejprve na základě referenční skupiny zvířat (s dostupnými genotypy i dostatečně kvalitními údaji o užitkovosti) odhadnou efekty jednotlivých markerů (tzv. SNP efekty), jak ovlivňují danou sledovanou užitkovost. V druhém kroku se pak genetické založení jednotlivých jedinců odhadne či předpoví jako součet těchto efektů jednotlivých SNP podle jejich skutečného genotypu. Tento dvoukrokový postup byl uplatňován dříve, než postup jednokrokový, a to z důvodu menší metodické náročnosti. Nevýhodou je, že se dá uplatnit pouze na jedince s genomickou informací a vyžaduje řadu těžko splnitelných předpokladů. Naproti tomu novější jednokrokový přístup (single-step GBLUP) kombinuje fenotypová data o užitkovosti všech jedinců, genotypovaných i negenotypovaných, se všemi dostupnými SNP informacemi. Díky genomickým datům se zpřesňují příbuzenské vztahy nejen mezi genotypovanými jedinci, ale i mezi jejich příbuznými, kteří genotypováni nejsou. V konečném důsledku dojde k opravě příbuzenských vztahů mezi všemi jedinci v celé populaci. Tímto způsobem dochází k přímému propojení všech dostupných údajů, což zajišťuje vyšší přesnost odhadu genetického založení jedince a lepší využití dat i u zvířat, která nejsou genotypována, ale jsou příbuzná s genotypovanými jedinci, nebo jsou jejich vrstevníci.

V podmínkách chovu ovcí a koz, kde jsou rodokmenové údaje někdy omezené a dostupnost fenotypových dat variabilní, představuje využití ověření původu a genomické plemenné hodnoty významný nástroj pro přesnější selekci. Tudiž genomická selekce umožňuje výběr jedinců s genetickými předpoklady pro ekonomicky důležité vlastnosti, například růst, mléčnou užitkovost, plodnost, kvalitu vlny či odolnost vůči chorobám a parazitům, a to již v raném věku, často ještě předtím, než mají vlastní užitkovost. Výrazně se tak zkracuje generační interval a zvyšuje se odezva na selekci. Genomické údaje rovněž umožňují geneticky rozlišit jedince se stejným rodokmenem a stanovit jejich rozdílné genetické založení, čímž se zvyšuje odezva na selekci a zároveň lze lépe řídit míru příbuznosti a udržet genetickou různorodost v populaci. Genomická selekce se v současné době již využívá ke stanovení genetického založení jedinců a následně selekci u některých plemen ovcí a koz v Evropě, Austrálii, Novém Zélandu či USA (např. Daetwyler et al., 2010; Baloch et al., 2014; Woolley et al., 2023; McMillan et al., 2022). Díky genomice je dnes možné cíleně identifikovat řadu genetických variant, které ovlivňují produkční, reprodukční či zdravotní vlastnosti ovcí a koz. Některé z těchto variant lze přímo vyčíst z genomických dat, jiné se stanovují prostřednictvím doplňkových analýz. Patří mezi ně například rezistence ke scrapie (PRNP), major geny plodnosti (FecB, GDF9), znaky spojené s masnou užitkovostí (callipyge, myostatin) nebo dědičné vady a zdravotní predispozice (např. hypotrichosis či mikroftalmie). Tyto informace umožňují chovatelům nejen přesnější šlechtění, ale také cílené řízení zdraví, reprodukce

## ■ GENETICKÉ TESTOVÁNÍ OVCÍ A KOZ

Genetické testování ovcí a koz se v posledních letech stalo nedílnou součástí moderních chovů. Díky rychlému rozvoji v oblasti genetiky dnes dokážeme nahlédnout přímo do dědičné informace zvířat. Krom ověření původu zvířat můžeme lépe porozumět například jejich užitkovým vlastnostem nebo rozlišit vnímavá a odolná zvířata vůči dědičným chorobám. Na základě těchto informací je chovatel schopný vybírat do chovu jedince s žádanými znaky, předcházet šíření dědičných onemocnění a tím zvyšovat efektivitu a udržitelnost chovu. V případě genetického testování ovcí a koz má genetické testování zvláštní význam. Protože tato zvířata mají svou klíčovou roli nejen v produkci masa, mléka a vlny, ale také v péči o krajinu a zachování tradičních zemědělských postupů. Genetická diagnostika malých přežvýkavců tudíž nepřináší prospěch pouze jednotlivých chovům, ale přispívá ke dlouhodobé stabilitě celého odvětví.

Cílem tohoto článku není detailně popisovat složité laboratorní procesy, ale srozumitelně vysvětlit, jak genetické testování ovcí a koz probíhá v laboratoři iGenetiky a jaké přináší výhody chovatelům v běžné praxi.

**Odběr DNA** si chovatel/šlechtitel provádí sám pomocí nasální stěrky (Genotube Livestock Swab, od firmy ThermoFisher). Díky patentovanému systému sušení se po provedení výtěru z nosu rychle sníží aktivita enzymů, které by za normálních okolností rychle rozkládaly DNA. Vzorek si uchovává svou kvalitu i po dlouhodobém skladování a uchovávat jej je možné i při pokojové teplotě. Vzhledem k tomu, že se vzorky většinou zasílají do laboratoře poštou, chovatel

a genetické různorodosti stáda, čímž se zvyšuje odezva na selekci a podporuje efektivní řízení moderního chovu. Přesné znaky a vlastnosti, které jsou ze SNP čipu přímo zjištělné, budeme rozebírat v dalším díle tohoto článku.

Na základě těchto možností je zřejmé, že genomická selekce u ovcí a koz poskytuje silný nástroj pro zvýšení genetického zisku, zkrácení generačního intervalu a zlepšení reprodukčních, produkčních a zdravotních vlastností v chovu.

V uvedeném textu jsme se pokusili stručně vysvětlit podstatu možného využití genomické selekce ve šlechtění ovcí a koz.

Na závěr tohoto dílu je vhodné uvést, že genomika představuje klíčový nástroj pro moderní šlechtění a řízení chovu ovcí a koz. Ověřování původu pomocí DNA rozborů hraje zásadní úlohu při zajištění správnosti rodokmenů, potvrzení údajů v plemenných knihách a přesného genetického zařazení jedinců, což je základní předpoklad pro účinné šlechtění. Genomika dále umožňuje přesnější odhad genetického založení jedinců (plemenné hodnoty), věrohodnou selekci mladých jedinců, kontrolu genetické rozmanitosti populací i včasné určení nositelů dědičných onemocnění. Díky genomickým údajům lze výrazně zvýšit genetický zisk, zlepšit rezistenci vůči nemocem a parazitům a užitkovost ovcí a koz a současně zajistit dlouhodobou udržitelnost chovu.

V příštím díle se cíleně zaměříme na konkrétní přínosy genomiky ve šlechtění ovcí a koz.

Literatura na dotaz u autorů  
Zpracováno za podpory projektu SV25-11-21360.

se nemusí bát, že by se při přepravě jejich vzorek znehodnotil degradací DNA. V případě uhybnulých zvířat se zasílá celé ucho s příslušnou identifikací. V tomto případě je důležité, aby chovatel před odesláním ucho zamrazil, následně ho vložil do neprosakujícího obalu a poté odeslal do laboratoře. Ke správnému vyhodnocení je potřeba kvalitní DNA, pokud chovatel ucho nezamrazí, nukleové kyseliny se začnou rozkládat a vzniká pravděpodobnost, že nebudeme schopni vzorek vůbec zpracovat.

### Nejčastější chyby při odběru DNA a tvorbě objednávek

Nejčastější chybou je nesprávnost provedení odběru DNA. DNA je obsažena v buňkách nosní sliznice, proto je důležité před odběrem otřít nozdry a stěrovkou zakroužit uvnitř nosní dutiny, aby se buňky nabalily na molitanový konec stěrky. Pokud je tento odběr špatně provedený, na stěrovce ulpí jen velmi malé množství DNA, případně je odběr kontaminován cizí DNA, žádáme chovatele o nový odběr a musí zvíře odebrat znovu. Videonávod, jak odběr správně provádět, má chovatel k dispozici na stránce [igenetikakoz.cz](http://igenetikakoz.cz). Přes tuto stránku zároveň chovatel vytváří objednávku. Nejprve zadá ušní čísla zvířat, které bude do laboratoře posílat, a k nim příslušný šestimístný čárový kód, který se nachází na nalepovacím štítku (zvenku na stříbrném obalu). Pokud se jedná o rodiče, vždy je v kolonce „objednávka“ zakliknuta „Testace SNP“, v případě potomků je vždy „Testace SNP“ a „Ověření paternity“. Při zasílání opakovaného odběru chovatel nevytváří novou objednávku, pouze zašle vzorek znovu s poznámkou, že se jedná o opakovaný odběr.

**Testování SNP** je založené na poměrně jednoduchém principu, ač samostatná technologie v pozadí je poměrně

sofistikovaná. Každé zvíře má v buňkách DNA, kterou si můžeme zjednodušeně představit jako „jeden dlouhý text“, tvořený čtyřmi písmeny (A, T, G, C = nukleotidy). DNA funguje jako „návod“ určující vlastnosti jedince, např. růst, produkce mléka, barva vlny, plodnost aj. DNA je obecně (jak u koz, tak u ovcí) z velké části stejná, ale na určitých místech se mohou vyskytovat drobné rozdíly.

Právě tyto drobné rozdíly se nazývají SNP (z anglického *Single Nucleotide Polymorphism*), česky jednobodové polymorfismy, což si můžeme představit jako změnu jednoho „písmene“ v dlouhém textu genetické informace. Tato malá změna může mít velký vliv na to, jak se daná vlastnost u zvířete projeví. SNP testací nezkoumáme celý genom zvířete, ale zaměřujeme se pouze na vybraná místa, u kterých víme, že souvisí s ověřením původu nebo s konkrétními znaky či chorobami.

Z odebraného vzorku v laboratoři zjistíme, jakou SNP variantu zvíře nese. Výsledkem není složitý genetický rozbor, ale přehledná informace, zda má zvíře určitou vlastnost, zda je jejím přenašečem nebo naopak ji vůbec nenese. Při ověřování původu jsou výsledkem výroky: původ souhlasí, nesouhlasí nebo nesouhlasí pouze ze strany otce či ze strany matky. Velkou výhodou SNP testování je dlouhodobá udržitelnost dat. Jakmile je jednou provedena SNP analýza, genetická informace zůstane „uložená“ v databázi a lze se k ní kdykoliv vrátit. V praxi to funguje tak, že pokud v budoucnu bude chtít chovatel zjistit další vlastnosti – například vztah k myostatínu způsobující dvojitě osvalení zvířat – není nutné znovu odebírat vzorek a posílat ho do laboratoře. Z původních dat se „načtou“ konkrétní SNP, které souvisí s novou požadovanou vlastností a ty se dodatečně vyhodnotí. Pro chovatele to znamená úsporu času a peněz, protože se neřeší opakovaný odběr, další posílání vzorků a čekání na nové zpracování.

Je velmi důležité zmínit, že celý proces genotypizace ovcí a koz se neprovádí pouze na Hradištku. V laboratoři iGenetiky

zajišťujeme zpracování dodaných vzorků ovcí a koz – jejich kontrolu, laboratorní zpracování a izolaci DNA. Samotné SNP testování malých přežvýkavců neprobíhá přímo u nás (jako například SNP testace skotu). Izolovaná DNA je odesílána do specializované laboratoře Neogen (Skotsko), kde probíhá vlastní testace SNP na čipech. Tento krok odesílání vyžaduje určitý čas, zhruba po čtyřech týdnech obdržíme od společnosti Neogen hrubá data z čipů, která sama o sobě nejsou pro chovatele srozumitelná. Naší prací je tato data „přeložit“ do praktických informací, aby chovatel dostal jasný a srozumitelný výsledek, aniž by se musel orientovat ve složitých genetických datech.

Zda se bude SNP testování ovcí a koz provádět kompletně u nás, je zatím tak trochu „ve hvězdách“. Záleží na řadě technických a organizačních faktorů a přesný termín v tuto chvíli není možné slíbit. Proto zatím využíváme zahraniční spolupráci, která nám umožňuje tyto služby vůbec nabídnout. Aktuálně se intenzivně věnujeme rozšiřování nabídky. Krom scrapie a ověřování původu je v nejbližší době v řešení určování myostatínu u masných plemen a genetická náchylnost k onemocnění maedi-visna. Naším cílem je tyto informace chovatelům předat co nejdříve, ale je třeba si říct otevřeně, že práce s bioinformatickými nástroji, validace dat a jejich správná interpretace vyžadují čas a kvalita a spolehlivost výsledků je pro naši práci prioritou.

Rádi bychom také zmínili, že si velmi vážíme toho, jak chovatelé přistoupili ke změnám v procesu genetického testování. Na straně laboratoře se průběžně snažíme celý proces zefektivňovat a zjednodušovat a stále pracujeme na jeho vylepšení. Genotypizace ovcí a koz je dlouhodobý proces, který se bude postupně vyvíjet spolu s potřebami chovatelů. Obecně by genetika hospodářských zvířat neměla být „vědou od stolu“, ale praktický nástroj, který bude smysluplně využívaný v reálném chovu a bude chovatelům přínosem.

Za celý kolektiv laboratoře iGenetiky, Ing. Hana Dudáková

## Laboratoř ČMSCH, a. s. – iGenetika ovcí a koz 2026

Termín	Uzávěrka příjmu vzorků	Odhadované sdělení výsledků	Platí pro termíny aukcí
1.	25. 2. 2026	18. 4. - 20. 4. 2026	25. 4. a 1. 5. 2026
2.	25. 3. 2026	30. 4. - 6. 5. 2026	8. 5. - 30. 5. 2026
3.	30. 4. 2026	1. 6. - 5. 6. 2026	13. 6. - 30. 6. 2026
4.	27. 5. 2026	1. 7. - 7. 7. 2026	15. 7. - 31. 8. 2026
5.	30. 6. 2026	3. 8. - 7. 8. 2026	1. 9. - 15. 9. 2026
6.	15. 7. 2026	17. 8. - 21. 8. 2026	15. 9. - 1. 10. 2026
7.	19. 8. 2026	21. 9. - 25. 9. 2026	8. 10. - 17. 10. 2026
8.	26. 8. 2026	28. 9. - 2. 10. 2026	21. 10. - 4. 11. 2026
9.	9. 9. 2026	12. 10. - 16. 10. 2026	12. 11. - 18. 11. 2026

Konec příjmů vzorků do laboratoře (pro klasifikace leden až březen) je **30. 11. 2026**.

Upozornění:

**15. 7. 2026** je poslední termín přijetí vzorků laboratoří, který umožní, aby bylo možno před přepočtem dat k 1. 9. 2026 učinit případné OPRAVY původů.

Berani, jejichž vzorky budou do laboratoře ČMSCH odeslány během srpna a září, se budou moci účastnit říjnových NT jen za předpokladu, že budou souhlasné. Pokud bude třeba OPRAVIT původ, mohou být klasifikováni až v listopadu po dalším přepočtu dat.

V případě nesouhlasného původu **u kozlů** musí být oprava provedena nejpozději **10 dní** před plánovanou bonitací.

## MODERNÍ MANAGEMENT CHOVU OVCÍ A KOZ

Úspěch v chovu ovcí a koz již dávno nespočívá pouze v zajištění základních potřeb. Cílem je minimalizovat ztráty způsobené nemocemi, maximalizovat produkci a zároveň chovat zvířata v podmínkách splňujících všechny standardy welfare. Je důležité zaměřit se na prevenci chorob, případně včasnou diagnostiku. Pokud se ve stádě vyskytne jakékoli onemocnění, tak je lepší použít cílenou léčbu namísto plošných a často neefektivních řešení. Moderní chov ovcí a koz klade důraz na inovativní přístupy k zajištění dobrého zdraví zvířat a produktivity stáda. K dosažení dobrých výsledků je nezbytná komplexní strategie, která propojuje kvalitní výživu, prevenci chorob a promyšlený management stáda.

### Péče o paznehty

Zdraví paznehtů je často podceňovaným, avšak klíčovým faktorem pro celkovou pohodu a produktivitu ovcí a koz. Kulhání způsobené špatnou péčí o paznehty vede k:

- Sníženému příjmu potravy a vody, což má za následek pokles produkce (mléko, maso, vlna).
- Snížené schopnosti dojít na pastvu.
- Bolesti a stresu, což snižuje celkovou pohodu zvířat.
- Snížené plodnosti kvůli neochotě k páření. (Beran se špatným nohama nebude ochoten skoku na ovcí.)
- Zvýšené náchylnosti k dalším onemocněním.

Pravidelná kontrola a úprava paznehtů by měly být nedílnou součástí managementu stáda. Zanedbané paznehty vedou k deformacím, bolestem a vyššímu riziku infekcí, jako je hniloba paznehtů.

Preventivní opatření:

- Pravidelná korekce paznehtů: Provádí se dle potřeby, minimálně 2–3krát ročně, aby se zabránilo přerůstání paznehtů a nesprávnému zatížení kloubů.
- Kontrola ustájení: Udržování suchých, čistých ploch, aby se minimalizovala koncentrace amoniaku a vlhkosti ve stáji podporující bakteriální růst. Zároveň je dobré stáj upravit tak, aby se minimalizovalo mechanické poškození paznehtů.
- Výběr odolných plemen nebo zaměřit šlechtění na zvířata s odolnými paznehty.

### Dezinfekční brody

Dezinfekční brody jsou účinným nástrojem pro prevenci šíření infekčních onemocnění paznehtů, zejména ve větších chovech. Používání vhodných dezinfekčních prostředků je zásadní.

- Na trhu je řada specializovaných produktů pro péči o paznehty a dezinfekci, např.:  
HooFoss: Bezpečný a účinný dezinfekční roztok na bázi anorganických kyselin, který je šetrnější k životnímu prostředí než formaldehyd nebo modrá skalice. Používá se v dezinfekčních brodech nebo k přímé aplikaci na paznehty. Minimalizuje riziko rezistence a je šetrný k životnímu prostředí.
- Stalosan DRY: Vysoušecí prostředek, který absorbuje vlhkost a neutralizuje amoniak, čímž vytváří nepříznivé prostředí pro bakterie a plísně. Ideální pro posyp vlhkých podestýlek a ploch.
- Stalosan F: Práškový dezinfekční prostředek s širokým

spektrém účinnosti proti bakteriím, virům a plísním. Přispívá k výraznému snížení infekčního tlaku v prostředí ustájení.

Při aplikaci dezinfekčních brodů je důležité zajistit, aby zvířata prošla brodem pomalu a aby vana s tekutinou byla dostatečně hluboká, aby se roztok dostal do všech štěrbin paznehtů. Pravidelná výměna a čištění dezinfekčních prostředků v brodech je nezbytná pro udržení jejich účinnosti.

### Budování imunity stáda

Silný imunitní systém je nejlepší obranou proti chorobám. Optimální výživa, minimalizace stresu a vakcinace jsou zásadní pro budování silné imunity. Důležité je zajistit dostatečný příjem vitamínů, minerálů a bílkovin.

### Výživa březích samic je základem pro zdravé potomstvo

Adekvátní výživa březích ovcí a koz v posledních týdnech březosti je rozhodující pro zdraví a vitalitu mláďat po narození. Nedostatečná nebo nevyvážená strava v tomto období může vést k nízké porodní hmotnosti, snížené vitalitě a zvýšené náchylnosti mláďat k onemocněním, a především ke zhoršené kvalitě mateřského mleziva. Kvalitní mlezivo, bohaté na imunoglobuliny, je pro mládě životně důležité pro získání pasivní imunity a ochranu před infekcemi v prvních dnech života. Zajištění optimální výživy březích samic je tedy přímou investicí do snížení úmrtnosti mláďat a celkové profitability chovu.

Je třeba zajistit vyváženou krmnou dávku bohatou na energii, bílkoviny, vitamíny a minerály, přizpůsobenou fázi březosti a počtu očekávaných plodů. Pro doplnění minerálních látek a vitamínů doporučujeme např. liz Lambing.

### Výživa a imunita mláďat

Mlezivo (kolostrum) je první a nejdůležitější krmivo, které mládě po narození přijme. Je bohaté na živiny, především na protilátky (imunoglobuliny), které poskytují mláďeti pasivní imunitu. Bez dostatečného a včasného příjmu mleziva jsou mláďata vysoce náchylná k infekcím a jejich přežití je ohroženo.

- Mlezivo by mělo být přijato ideálně do 2–4 hodin po narození.
- Dostatečné množství (cca 10% tělesné hmotnosti mláďete během prvních 24 hodin).
- Kvalita mleziva je ovlivněna výživou matky a její vakcinační historií.

S přibývajícím časem

- klesá obsah protilátek v kolostru matek
  - střevní sliznice mláďat se stává méně prostupnou
- Propustnost střeva po 48 hod je minimální.

Je dobré mít v záloze mražené mlezivo z předchozích porodů pro případ, že mládě nemůže získat mlezivo od vlastní matky. Pro všechny případy doporučujeme mít v záloze sušenou náhražku mleziva, např. Imun-X.

IMUN-X je určen pro telata, jehňata a kůzlata k doplnění imunoglobulinů G a získání pasivní imunity od narození a tím zajištění ochrany mláďat proti infekcím.

## ■ VLASOVKA A SPOL. POD LUPOU: KDYŽ ODČERVENÍ PŘESTÁVÁ FUNGOVAT

Autor: doc. MVDr. Adam Novobilský, Ph.D., Výzkumný ústav veterinárního lékařství, v.v.i., Brno

### 1. Helminti ovcí a koz – kteří to jsou a čím léčíme

Parazitární onemocnění patří u ovcí a koz k nejčastějším zdravotním problémům pastevních chovů a zároveň k těm, které se nejvíc promítají do celkové ekonomiky chovu. Nejde jen o občasný průjem nebo „bílý článek v trusu“. V praxi se parazité podepisují na růstu jehňat a kůzlat, na využití krmiva, na kondici bahnic a koz v produkci i na reprodukci. V horších případech mohou vést k úhynům. Nejvýznamnější skupinou jsou gastrointestinální hlístice (GIN), tedy parazité trávicího traktu. Právě u nich se dnes setkáváme s tím, že odčervení přestává spolehlivě fungovat.

Ze všech hlístic hraje klíčovou roli vlasovka slezová (*Haemonchus contortus*), parazit slezu, který se živí krví. U tohoto druhu je zajímavé, že typickým projevem není průjem, ale postupně se rozvíjející chudokrevnost, bledé sliznice, slabost a ztráta kondice, u dospělých i mláďat i náhlé úhyny. Vedle vlasovky se v chovech běžně vyskytují i další trichostrongylidní hlístice, například rody *Teladorsagia*, *Trichostrongylus* nebo *Cooperia*. Ty se častěji projeví horšími přírůstkami a někdy průjmem, zejména u mladých zvířat v první pastevní sezóně. Specifické místo má rod *Nematodirus*, který umí u jehňat způsobit výrazné vodnaté průjmy a rychlé zhoršení stavu, často v návaznosti na jarní epidemiologii na pastvinách. V chovech se setkáváme i s tasemnicemi rodu *Moniezia*; jejich přítomnost bývá nápadná, ale klinický význam je malý. Samostatnou kapitolou jsou plicnivky, které se mohou projevit kašlem, sníženou výkonností a dýchacími obtížemi, někdy v kombinaci s dalšími respiračními problémy.

Možnosti léčby helmintóz stojí na několika skupinách anthelmintik. V praxi se používají zejména benzimidazoly, levamisol a makrocyclické laktony (například ivermektin či moxidectin). Volba přípravku má vždy vycházet z registrace pro daný druh, kategorie zvířat a aktuální situace v chovu. V reálném provozu ale o úspěchu léčby často nerozhoduje jen „co“ použijeme, ale „jak“ to použijeme. Nejčastějšími důvody selhání bývá poddávkování, chyby v aplikaci a rutinní opakované používání stejné účinné látky. U koz je navíc potřeba mít na paměti, že v důsledku odlišného metabolismu léčiv oproti ovcím je dávkování často modifikováno. I přes veškerá opatření dle aktuálních trendů a dodržování zásad antiparazitární terapie se můžeme setkat s fenoménem získané odolnosti parazitů vůči používaným léčivům.

### 2. Anthelmintická rezistence

Anthelmintická rezistence znamená, že část populace parazitů v chovu dokáže přežít léčbu dávkou, která dříve spolehlivě fungovala. Nejde o to, že by si „zvíře zvyklo“ na odčervení. Rezistence je vlastnost parazita a je dědičná. V každé populaci parazitů se mohou vyskytovat jedinci, kteří jsou přirozeně méně citliví. Pokud opakovaně používáme stejné léčivo, citlivé parazity odstraníme a ti méně citliví přežijí a rozmnoží se. Postupně se tak v chovu zvyšuje podíl odolných jedinců, až se léčba začne jevit jako neúčinná. Tento proces bývá pozvolný, ale jakmile se rozjede, je nemožné ho zvrátit.

Rezistence nejčastěji vzniká v situacích, kdy je na parazitární populaci dlouhodobě vyvíjen silný selekční tlak. Typicky se to děje při častém a plošném odčervování celých skupin bez ověření potřeby, při špatném dávkování (zejména poddávkování, záměna hmotnostních kategorií, technické chyby aplikace), při opakovaném používání stejné účinné látky nebo při nákupu zvířat z jiného chovu bez karanténního režimu – tedy zavlečení rezistentních kmenů. Důsledek je prakticky vždy stejný: léčíte, ale část parazitů přežívá. Slabší kusy neprosperují, u mláďat pokračuje zaostávání v růstu a v nejhorších případech i úhyny.

Důležité je přitom zdůraznit jednu věc, která se v praxi často špatně komunikuje: rezistence se „nešíří jako lavina“ stejně rychle a stejně silně ve všech chovech. Každý chov může mít jinou míru rezistence a chov od chovu se může lišit i v tom, který druh hlístice je rezistentní a vůči jaké skupině léčiv. To znamená, že plošné univerzální rady typu „tohle už nikde nefunguje“ jsou zavádějící. Stejně tak není fér hledat viníka v samotných léčivech nebo ve farmaceutických firmách. Hlavní motor je kombinace biologie parazitů a způsobu, jakým s léčivem pracujeme v praxi.

### 3. Jak lze diagnostikovat anthelmintickou rezistenci v chovu?

Podezření na rezistenci často vznikne ve chvíli, kdy se po odčervení nezlepší zdravotní stav nebo se i přes léčbu opakovaně nachází vajíčka hlístic ve výkalech. Samotné klinické pozorování ale nestačí. Je třeba mít na paměti, že rezistence není vždy nutně příčinou nefunkční léčby. Selhání terapie může být způsobeno i poddávkováním, nesprávnou aplikací, nevhodně zvoleným přípravkem nebo tím, že za problémem stojí úplně jiná příčina: například kokcidioza, výživové chyby nebo bakteriální průjmy. Proto je potřeba opřít se o metody, které dokážou účinnost léčby změřit a interpretovat.

Jak tedy zjistit, že mám v chovu problém s rezistencí?

U gastrointestinálních hlístic je výhodou, že lze pomocí kvantitativního koproscopického vyšetření zjistit změnu počtu vajíček před a cca 14 dní po odčervení. Na tom je postaven takzvaný test redukce počtu vajíček ve výkalech, tzv. FECRT (z anglického Fecal Egg Count Reduction Test). Princip testu je jednoduchý: u vybrané skupiny zvířat se před odčervěním stanoví počet vajíček gastrointestinálních hlístic ve vzorku exkrementu a po ošetření se odběr v definovaném intervalu zopakuje. Porovnáním hodnot před a po léčbě získáme údaj o tom, jak velký pokles nastal. Pokud je pokles nedostatečný, svědčí to pro sníženou účinnost použitého anthelmintika, a tedy pro podezření na rezistenci. Klíčové je, aby byla léčba provedena správně – zvířata by měla být dávkována podle reálné hmotnosti a aplikace musí být technicky v pořádku. Jinak můžeme „diagnostikovat rezistenci“, která je ve skutečnosti jen důsledkem chybné léčby. Stejně důležité je dodržet vhodné načasování kontrolního odběru, protože různé skupiny léčiv mají odlišnou dynamiku účinku a správný interval je potřeba volit podle použité účinné látky. Světová asociace pro rozvoj veterinární parazitologie (WAAVP) v roce 2023 vydala nová doporučení na provedení FECRT, jeho standardizaci a interpretaci (Kaplan et al. 2023. World Association for

the Advancement of Veterinary Parasitology (W.A.A.V.P.) guideline for diagnosing anthelmintic resistance using the faecal egg count reduction test in ruminants, horses and swine. *Vet Parasitol.* 318:109936. doi: 10.1016/j.vetpar.2023.109936). Pro chovatele je podstatné to, že aby výsledek testu FECRT měl dostatečnou vypovídající hodnotu, je potřeba odebrat na koprologické vyšetření minimálně 10 zvířat před a 10 zvířat po terapii. Samozřejmě v zájmových drobnochovech lze provést s nižšími počty zvířat, ale výsledek je pak orientační.

Samotný FECRT nám však bohužel neřekne, který konkrétní parazit za problémem stojí. Vajíčka mnoha GIN vypadají pod mikroskopem velmi podobně, a přitom rozličné druhy mohou mít různé dopady na zdraví a rozdílnou míru rezistence k jednotlivým léčivům. Proto je zásadní doplnit vyšetření o identifikaci původce na úrovni rodu nebo druhu. Tradiční cestou je kultivace larev z trusu a jejich morfologické určení, které umožní odhadnout, zda v populaci převažuje například vlasovka nebo jiné trichostrongylidní hlístice. Modernější možností je molekulární identifikace GIN, která využívá detekci specifických úseků DNA a umožňuje přesněji určit složení parazitární populace ve vzorku. V praxi to znamená, že můžeme lépe pochopit, co se v chovu děje: zda je problémem především vlasovka s rizikem anémie, nebo spíše druhy spojené s průjmami a neprosíváním, případně směsná infekce. Hlavní přínos v zapojení molekulárních metod však spočívá v tom, že rozhodování o strategii léčby a prevence nestojí jen na „míře poklesu vajíček“, ale i odhalení konkrétního rezistentního původce.

## 4. Ukázka testování účinnosti anthelmintik v terénu

Smyslem terénního testování není pouze „potvrdit rezistenci“, ale především získat podklady pro rozhodování v léčebné strategii v chovu. Pokud se ukáže, že účinnost konkrétního přípravku klesá, je možné upravit strategii: přehodnotit účinnou látku, dávkování, změnit načasování zásahů, zvážit cílené ošetřování rizikových jedinců a upravit práci s pastvinami tak, aby se snížila infekční zátěž a zároveň se zpomalil další rozvoj rezistence. Stejně důležité je vyhodnotit, zda se „selhání léčby“ nedá vysvětlit jinak než rezistencí, například chybami v manipulaci s léčivem, výraznou variabilitou hmotnosti ve skupině nebo souběhem s jiným onemocněním.

O skutečnosti, jak důležité je kombinovat FECRT s moderní molekulární identifikací hlístic, jsme se sami přesvědčili v několika chovech v ČR. Naším cílem bylo zjistit a porovnat účinnost anthelmintik vůči hlísticím trávicího traktu. Použili jsme jednak klasický FECRT – tedy spočítali jsme vajíčka před a po odčervení, stanovili jsme tedy hodnoty EPG (eggs per gram). Z druhé části každého vzorku jsme poté izolovali DNA hlístic a pomocí real-time PCR jsme detekovali přítomnost 6 rodů/druhů nejvýznamnějších hlístic: *Haemonchus contortus*, *Teladorsagia* spp., *Trichostrongylus* spp., *Chabertia* spp., *Nematodirus battus* a *Ashworthius sidemi* (obrázek 1). Sledovali jsme účinnost různých léčiv – např. ivermektin, moxidektin, albendazol, klosantel apod. Na každou skupinu jsme použili minimálně 10 jehňat. Vždy šlo o jehňata okolo 3 měsíců stará, studie probíhaly v období června-července.

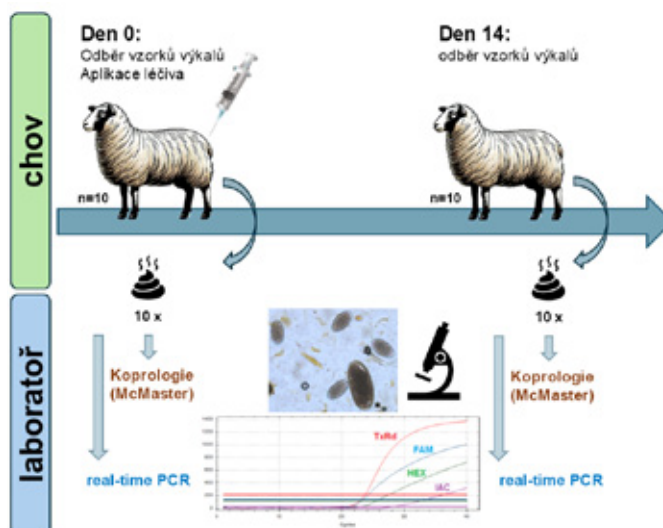
V jednom chovu jsme pozorovali přítomnost multirezistentního kmene *H. contortus*, který vykazoval silnou nebo částečnou rezistenci na všechny makrocyclické laktony (ivermektin, eprinomektin, doramektin, moxidektin), benzimidazoly (albendazol, fenbendazol) a levamisol. Tato „super-rezistentní vlasovka“ byla citlivá pouze na klosantel a monepantel, což se pouze z výsledků FECRT nedalo vyčíst. Jiné druhy hlístic jako *Trichostrongylus* či *Teladorsagia* byly také rezistentní vůči ivermektinu, eprinomektinu, ale naopak citlivé na moxidektin a monepantel.

V jiném chovu jsme zase zjistili rody *Trichostrongylus* a *Teladorsagia* rezistentní vůči ivermektinu, ale citlivé na moxidektin. Vidíte, že situace s intenzitou a typem rezistence se liší chov od chovu a bez použití kombinace FECRT a real-time PCR bychom tohle nikdy nezjistili.

## Závěr

Z uvedených příkladů je patrné, že „nefunkční odčervení“ může mít v různých chovech rozdílné příčiny i odlišné dopady a že bez ověření účinnosti nelze spolehlivě zvolit další postup. FECRT představuje dostupný terénní nástroj, který umožní rychle zhodnotit, zda zvolená účinná látka v daném chovu ještě funguje, a molekulární identifikace GIN k tomu přidává klíčovou informaci o tom, kteří parazité za problémem skutečně stojí. Protože počet dostupných anthelmintik je omezený a vývoj nových účinných látek je dlouhodobý, je v zájmu každého chovu používat stávající léčiva s rozvahou. Udržitelná kontrola helmintů stojí na správném dávkování a aplikaci, optimálním načasování terapie či na selektivní terapii jedinců zvířat, kteří léčbu vyžadují. Pravidelné ověřování účinnosti a včasná úprava strategie jsou dnes jednou z nejlepších cest, jak si zachovat funkční léčbu i do budoucna.

Poděkování: Příspěvek vznikl za finanční podpory MZe NAZV QL24010306.



Obrázek 1: Stanovení účinnosti anthelmintika v chovu neboli detekce anthelmintické rezistence. Provádí se koprologickým vyšetření 10 individuálních vzorků výkalů před aplikací léčiva a dalších 10 vzorků odebraných po léčbě. Zároveň se kombinuje s molekulární identifikací rodů hlístic pomocí real-time PCR.

## ■ BLUETONGUE, SCHMALLEMBERG VIRUS A PÉČE O DRUHOU PESTROST PASTVIN

Reprodukce a výživa představují v chovu ovcí dva základní pilíře, které zásadním způsobem ovlivňují zdravotní stav i produkční výsledky stáda. Vitalita jehňat, kondice bahnic i stabilita porostů jsou výsledkem souhry řady faktorů – od úrovně krmné dávky a řízení pastvy až po působení infekčních onemocnění.

V posledních letech se v evropských chovech diskutuje zejména problematika virových nákaz přenášených hmyzem, konkrétně katarální horečky ovcí (bluetongue) a Schmallenberg viru. Přestože jejich klinický obraz může být odlišný, jejich dopad na průběh březosti a vitalitu jehňat vyžaduje zvýšenou pozornost chovatelů.

Současně roste význam kvalitního pastevního managementu a využívání vícedruhových směsek, které mohou podpořit produkci objemných krmiv i odolnost porostů. Správné nastavení systému spásání je přitom klíčové pro dlouhodobé udržení druhové pestrosti a produkční stability.

Následující přehledy vycházejí z odborných článků britských autorů publikovaných v časopise Sheep Farmer a byly autorsky zpracovány s ohledem na podmínky chovu ovcí ve středoevropském prostředí. Jejich cílem je nabídnout širší souvislosti a praktické podněty využitelné v každodenní chovatelské praxi.

Ing. Anna Poborská, Ph.D.

## ■ BLUETONGUE A SCHMALLEMBERG VIRUS V CHOVU OVCÍ: DVĚ NÁKAZY, PODOBNÉ DŮSLEDKY

V posledních letech se v evropských chovech ovcí opakovaně řeší výskyt katarální horečky ovcí (bluetongue, BTV). O tomto onemocnění je mezi chovateli již poměrně dobré povědomí. Méně známý je však Schmallenberg virus (SBV), který může mít na reprodukci stáda velmi podobné dopady. Přestože se jedná o dvě odlišná virová onemocnění, jejich následky v období březosti a bahnění mohou být z hlediska chovu srovnatelné.

Oba viry jsou přenášeny bodavým hmyzem, především tiplíky rodu *Culicoides*. Výskyt nákaz je proto úzce vázán na sezónní aktivitu hmyzu a klimatické podmínky. Klinický průběh u dospělých zvířat může být odlišný, avšak zásadní vliv mají především na reprodukci.

### Klinické projevy u dospělých ovcí

U katarální horečky ovcí se mohou objevovat zvýšená tělesná teplota, otoky hlavy a pysků, postižení dutiny ústní, výtok z očí a nozder, apatie a snížený příjem krmiva. V podmínkách střední Evropy je velmi častým a pro chovatele výrazným příznakem kulhání, zejména na přední končetiny, související se zánětlivým postižením paznehtů a jejich korunky. Průběh může být od mírného až po závažný, včetně úhynů.

Naopak u Schmallenberg viru bývá průběh u dospělých zvířat často nenápadný nebo pouze mírný. Může se vyskytnout přechodná horečka, celková schvácenost či pokles užitkovosti, ale onemocnění často proběhne bez výrazných klinických příznaků. Hlavní problém se tak projeví až s odstupem – v období bahnění.

### Dopad na průběh březosti a vitalitu jehňat

Z hlediska chovu je klíčové, že oba viry mohou při infekci bahnic během březosti ovlivnit vývoj plodu, a to zejména při nakažení v časnějších fázích březosti.

U bluetongue může dojít k přenosu infekce na plod a následkem může být narození slabých, málo vitálních jehňat s nízkou porodní hmotností. Jehňata mohou mít problémy se vstáváním, slabý sací reflex a vyžadují intenzivnější poporodní péči. V některých případech dochází také k abortům nebo zvýšené perinatální mortalitě (úhyny plodů od přibližně 140. dne březosti do 48 hodin po narození jehňat).

U Schmallenberg viru je častější vznik vrozených malformací plodu, zejména deformit končetin a páteře či poruch vývoje nervového systému. Takto postižená jehňata se mohou rodit živá, avšak s výrazně omezenou schopností pohybu. Deformace plodu mohou současně komplikovat samotný průběh porodu a zvyšovat potřebu asistence při bahnění.

Přestože mechanismus poškození se u obou nákaz liší, praktický důsledek může být podobný – snížená vitalita jehňat a komplikovanější průběh bahnění.

### Vliv na fertilitu (plodnost) beranů

Virové onemocnění doprovázené horečkou může přechodně ovlivnit proces tvorby spermií. U plemenných beranů může dojít ke snížení kvality ejakulátu, a to jak z hlediska koncentrace, tak i pohyblivosti spermií.

V praxi se tento stav může projevit nižším procentem zabřezávání bahnic nebo prodloužením připouštěcího období. I když se obvykle jedná o dočasný efekt, může narušit plánování reprodukce a rovnoměrnost bahnění ve stádě.

### Co to znamená pro chovatele

Zkušenosti z posledních let ukazují, že reprodukční problémy ve stádě nemusí být vždy způsobeny pouze katarální horečkou ovcí. Schmallenberg virus může vyvolat velmi podobné následky, zejména pokud jde o malformace plodů a vitalitu novorozených jehňat.



Ilustrační foto: Filip Vancil

Při výskytu slabých nebo deformovaných jehňat, zvýšeného počtu abortů či komplikací při bahnění je proto vhodné uvažovat o širší diferenciální diagnostice a postup konzultovat s veterinárním lékařem. V případě bluetongue je navíc k dispozici možnost vakcinace, která může výrazně snížit riziko klinických i reprodukčních dopadů.

Lloyd, Z. Understanding bluetongue and what it means for your lambing season. *Sheep Farmer*, 46(1), February/March 2026, p. 32.

Noble, N. What a Schmallenberg storm looks like from inside the lambing shed. *Sheep Farmer*, 45(2), April/May 2025, p. 28.

### PRVNÍ PASTVA NA NOVĚ ZALOŽENÝCH PASTEVNÍCH SMĚSÍCH

Porosty jetelotravních směsí, které jsou obohacené o byliny (pasevní směsi) založené na podzim, vstupují na jaře do své první pasevní sezóny. Správné načasování a způsob prvního spásání jsou rozhodující pro dlouhodobou produkční schopnost a stabilitu porostu.

#### Způsob pastvy a řízení porostu

Pro pasevní směsi je nejvhodnějším způsobem hospodaření rotační pastva. Tento systém se liší od kontinuální pastvy trvalých travních porostů, kdy jsou zvířata na ploše ponechána delší dobu a přesun probíhá až podle aktuální výšky porostu.

OVCE mají tendenci selektivně vyhledávat chutnější druhy. Při kontinuální pastvě tak dochází k jejich nadměrnému spášení a postupné ztrátě druhové pestrosti. Rotační systém s dostatečnou dobou regenerace porostu omezuje selektivitu spásání a pomáhá udržet diverzitu směsi.

Délka pasevního cyklu se liší v průběhu sezóny, obvykle se pohybuje přibližně mezi 25-40 dny (nejčastěji 30-35 dní). U pasevních směsí se často projevuje tzv. efekt překryvu růstu jednotlivých druhů - díky většímu počtu zastoupených druhů dochází k postupnému nástupu růstu a tím i k prodloužení pasevní sezóny. Kolísání tempa růstu je proto přirozené a délka rotace se může měnit.

Po přesunu stáda na další díl pastviny je vhodné použít např. mobilní elektrický ohradník, který zabrání návratu zvířat na již spasenou plochu. Opakované spásání oslabených rostlin bez možnosti regenerace může vést k jejich postupnému vymizení z porostu.

#### Teplota půdy a načasování prvního spásání

V první pasevní sezóně může porost působit jako převážně travní, zejména v časném jaru. Trávy začínají růst při teplotě půdy kolem 5 °C, zatímco jeteloviny a většina bylin

přechází z vegetačního klidu až při stabilní teplotě půdy kolem 7 °C a vyšší.

Předčasné zahájení pastvy může potlačit rozvoj jetelovin a bylin, které jsou z hlediska výživné hodnoty a funkce směsi klíčové. S postupným oteplením půdy se růst trav zpomaluje vlivem spásání, do spodních pater porostu proniká více světla a jeteloviny i byliny postupně zvyšují svou produkci prostřednictvím fotosyntézy.

#### Výška porostu po spásání

Při zahájení pastvy je důležité ponechat po spásání přibližně 6-8 cm porostu. Tato výška chrání růstové vrcholy (koruny) druhů, jako je čekanka nebo jetel červený, a zároveň zajišťuje dostatečné pokrytí povrchu půdy. Dobře zapojený porost lépe omezuje vysychání půdy a zvyšuje odolnost vůči přísušku.

Nadměrné spásání může vést k poškození citlivějších druhů a v krajním případě k nutnosti dosevu pro obnovení druhové pestrosti.

#### Význam jednotlivých druhů ve směsce

##### ■ Čekanka obecná (*Cichorium intybus*)

Čekanka je velmi vhodná pro intenzivní výkrm jehňat díky vysokému obsahu bílkovin. Její hluboký křídlový kořen zlepšuje strukturu půdy a umožňuje čerpání živin z hlubších vrstev. Je rovněž spojována s přirozeným antiparazitárním efektem. Při nadměrném spášení však dochází k poškození růstové koruny, což může vést k rychlému odumírání rostlin.

##### ■ Jetel červený (*Trifolium pratense*)

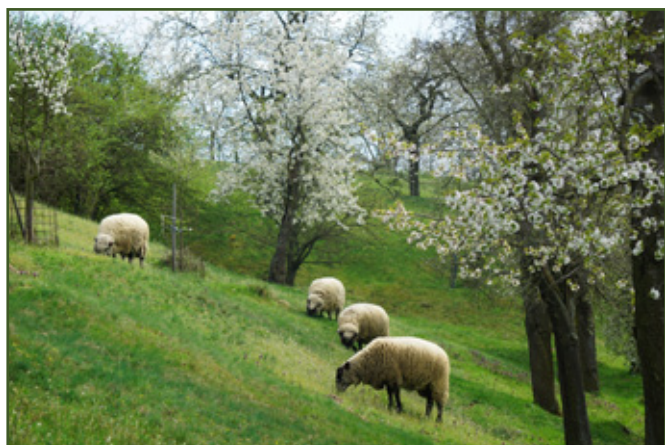
Jetel červený je významným zdrojem bílkovin a přispívá k vyšší krmné hodnotě porostu. Obnovuje se z růstové koruny podobně jako čekanka, a proto je citlivý na příliš nízké spásání. Jeho hlubší kořenový systém zvyšuje odolnost porostu vůči suchu.

##### ■ Vičelec ligrus (*Onobrychis viciifolia*)

Vičelec je vhodný především pro lehčí, dobře propustné a zásaditější půdy. Obsahuje třísloviny, které snižují riziko nadmutí a jsou spojovány s antiparazitárním účinkem. Je však pomalu vzcházející a citlivý na intenzivní spásání.

##### ■ Štírovník růžkatý (*Lotus corniculatus*)

V podmínkách České republiky patří štírovník růžkatý mezi častěji využívané bobovité druhy v pasevních směsích, a to zejména na lehčích a méně úrodných stanovištích. Vyniká dobrou přizpůsobivostí půdním a klimatickým podmínkám a představuje kvalitní zdroj bílkovin. Díky obsahu kondenzovaných tříslovin snižuje riziko nadmutí. Pro dlouhodobé



Ilustrační foto: Milada Manová

udržení ve směsce je nutné vyvarovat se nadměrného spásání a respektovat dostatečnou dobu regenerace porostu.

■ **Vojtěška setá (*Medicago sativa*)**

Vojtěška je hluboce kořenící, dusík fixující druh s vysokým obsahem bílkovin. Podobně jako jetel červený a čekanka regeneruje z koruny, a proto je v prvním roce po založení citlivá na příliš intenzivní spásání.

**Praktické doporučení**

Při zahájení pastvy na nově založené pastevní směsi je nutné přizpůsobit zatížení porostu aktuálním podmínkám, délce rotace a velikosti stáda. Zásadní však zůstává dodržení minimální výšky 6–8 cm po spásání.

Dlouhodobý přínos bylinných směsek spočívá v jejich vyšší druhové pestrosti, lepší odolnosti vůči suchu a stabilní produkci kvalitního krmiva. Ochrana citlivějších druhů v porostu je předpokladem jeho vyrovnaného a dlouhodobého využívání.

Arnold, L. Key considerations for your herbal leys' first graze of the year. *Sheep Farmer*, 45(2), April/May 2025, p. 32.



Ilustrační foto: Daniela Dziková

Redakčně upravila a doplnila  
Ing. Anna Poborská, Ph.D.

■ **KLUB ZPRACOVATELŮ VLNY**

Klub zpracovatelů vlny a jiných přírodních materiálů přijal na své lednové schůzi nový název:

**Asociace zpracovatelů vlny ČR**

Abyste je příště lépe poznali, představujeme též jejich nové logo.



**Pletařská výzva Čtvero ročních období**

Asociace zpracovatelů vlny ČR vyhláší letos velkou pletařskou výzvu neboli tzv. KAL. Pro ty, kteří se s tímto pojmem setkávají poprvé, KAL znamená společné pletení (z anglického knit along) dle předem zadaných parametrů v určeném časovém období. Může se jednat o konkrétní typ výrobku, návod konkrétního návrháře nebo třeba materiál. Setkat se můžete i s pojmem mystery KAL, což znamená, že se plete společný návod, který vychází na pokračování, takže pletoucí na začátku nevědí, jak bude konečný výrobek vypadat.

Naše výzva je určená všem pletařkám i pletařům, ať už zkušeným nebo začínajícím, rychlým i pomalým, a proto je zadání poměrně volné a na zpracování projektů je dostatek času. Každé kolo bude hodnotit několik porotců a bude vybrán vítěz daného kola a následně i celoroční výzvy, který se může těšit na nějakou tu pletařskou odměnu.



První, zimní kolo, které končí 21. března, už nejspíš nestihnete, ale s radostí vás uvidíme v kole druhém. Jeho téma je trojčipý krajkový šátek a uzávěrka 21. 6. 2026.

Veškeré podrobnosti k této výzvě najdete na našem webu <https://pleteme2.webnode.page> a budeme moc rádi, pokud se naši výzvy vy nebo vaši přátelé či rodinní příslušníci zúčastníte.

A pokud zatím plést neumíte, tak se to můžete naučit. V dalším článku vás Vlasta Konrádová naučí základy na jednoduché čelence.

Kateřina Vodrážková



## JEDNODUCHÁ PLETENÁ ČELENKA PRO ZAČÁTEČNÍKY

Tato čelenka je pletená velmi jednoduchým vroubkovým vzorem, který vzniká pletením hladce z lícové i rubové strany. Je vhodná i pro úplné začátečníky a dobře vynikne z objemnější vlněné příze.

### Materiál:

- Jehlice velikosti 9
- Příze odpovídající síle jehlic
- Nůžky
- Jehla na zapoštění



### Postup:

#### 1. Nahození

Vytvoříme si základní oko.

Pracovní přízi si ovineme kolem levého ukazováku a přidržujeme ji v dlani pomocí prsteníčku a malíčku.

Ukazovák pravé ruky položíme na pravou jehlici blízko špičce. Příze vedoucí mezi jehlicí a vaším ukazovákem by měla být lehce napnutá.

Základní oko máme na levé jehlici.

Pravou jehlicí zapíchneme do oka zprava zezadu.

Pravou jehlicí nabereme přízi vedoucí od levého ukazováku a protáhneme ji základním okem.

Nové oko máme na pravé jehlici. Obr. 2



Levou jehlicí zapíchneme do nového oka zezadu zleva a stáhneme si ji na levou jehlici.

Postup opakujeme, dokud nemáme dostatečný počet ok.

Pro velikost hlavy S-M nahodíme 42 ok. Pokud máte větší obvod hlavy, nahodte o 4 oka více.

#### 2. Pletení vroubkového vzoru

Pleteme hladce z lícové i rubové strany.

Jehlici s nahozenými oky držíme v levé ruce.

Při pletení hladce musí příze zůstat vždy za prací.

Pravou jehlicí vpíchneme do prvního oka na levé jehlici.

S pomocí levého ukazováku přetáhneme přízi přes pravou jehlici NEBO natočíme špičku pravé jehlice doprava a pod vlákno příze, přičemž nabereme přízi vedoucí od levého ukazováku.

Pomocí špičky pravé jehlice protáhneme přízi okem. Obr. 3



Na pravé jehlici máme nyní nové oko, ale na levé jehlici stále zůstává oko původní.

Původní oko necháme sklouznout z levé jehlice a přízi za novým okem lehce utáhneme.

Takto pokračujeme až do chvíle, kdy přepletíme všechna oka z levé jehlice - všechna nová oka jsou nyní na pravé jehlici.

A máme upletenou první řadu hladkých ok.

Práci teď otočíme, jehlici s upletenými oky si přendáme do levé ruky a pravou jehlicí začneme plést novou řadu hladkých ok.

Upleteme celkem 10 řad.

#### 3. Uzavírání

Uzavřená část by neměla být ani příliš stažená ani tvrdá, ale je nutno zachovat přiměřenou pružnost, abyste si mohli natáhnout čelenku na hlavu.

Příliš staženému a tuhému uzavření lze předejít tak, že pro uzavírání použijeme silnější jehlice, než jakými jsme pletli.

Při uzavírání postupujeme tak, že oko nejprve upleteme hladce a poté přes ně přetáhneme oko předchozí (rovněž upletené hladce). Obr. 4

Když zbývá poslední oko, přízi odstříháme, aby byla 2x tak dlouhá jako šířka čelenky obr. 5, a její konec protáhneme zbylým okem. Obr. 6

Tak budou všechna oka zafixována a nebudou se dále párat.





Obr. 5

Obr. 6

#### 4. Sešítí

Okraje čelenky položíme vedle sebe lícovou stranou nahoru. Sešíváme ustřiženou přízí, která nám zbyla na čelence.

Jehlu s přízí protáhneme protějším krajovým okem pod práci. Poté okem, které po něm následuje na stejné straně, ale v další řadě, ji vyvedeme do přední části práce.

Další steh vedeme do oka, z kterého jsme vycházeli v prvním bodě. Tedy tam, odkud nám vykukovala příze při zakončení

pletení. Vracíme se tedy o řádek výš. Přízi vpíchneme do oka a vedeme ji pod práci.

Poté okem, které po něm následuje na stejné straně, ale v další řadě, ji vyvedeme do přední části práce.

Další steh vedeme do protějšního oka o řádek výš. Přízi vpíchneme do oka a vedeme ji pod práci. Obr. 7

Takto pokračujeme až do chvíle, kdy sešijeme všechna oka. Na konci svážeme nebo zajistíme uzlem a začistíme.

A máte hotovo :).  
Vlasta Konrádová



Obr. 7

## METODIKA KONTROLY ZDRAVÍ ZVÍŘAT A NAŘÍZENÉ VAKCINACE NA ROK 2026

nové kódy vyznačeny podtržením

Pro ovce jsou pro rok 2026 v MKZ následující povinné preventivní a diagnostické úkony, na které se poskytují příspěvky ze státního rozpočtu:

### Brucelóza:

**EpC100 Brucelóza ovcí a koz (B. melitensis)** - VyLa - sérologické vyšetření (RBT + RVK)

Plemenní licentovaní berani 1× ročně. Seznam plemenných licentovaných beranů poskytne SCHOK a Dorper Asociace cz.

**EpC111 Brucelóza ovcí a koz (B. melitensis)** - VyLa - sérologické vyšetření (RBT)

V hospodářstvích (stádech) s tržní produkcí mléka nebo v nichž se provádí kontrola užitkovosti, se vyšetření provádí 1× ročně. Do reprezentativního počtu zvířat se zařazuje 25 % samičích zvířat (všech plemen) starších 12 měsíců nebo jsou v laktaci, a to nejméně 50 samičích zvířat (je-li v hospodářství méně než 50 zvířat, musí být vyšetřena všechna starší 12 měsíců, nebo která jsou v laktaci) a všichni nekastrovaní samci starší 6 měsíců, vyjma jatečných beránků.

**EpC120 Brucelóza ovcí a koz (B. melitensis)** - VyLa - sérologické vyšetření (RBT + RVK)

Všechny zmetalky - (jeden odběr) odběr a vyšetření se provede bezprostředně po zmetání.

**EpC130 Brucelóza ovcí a koz (B. melitensis)** - VyLa (P + BV)

Při podezření nakažení se vyšetřují zmetci, případně plodové obaly, jestliže matka je neznámá. KVS SVS určí rozsah vyšetření.

### Klasická klusavka

**EpC310 Genotypizace - stanovení genotypu prionového proteinu** - VyLa - (Real Time PCR, analýza meltingové křivky)

Zvířata v rámci šlechtitelského programu podle jednotlivých plemen vybraných SCHOK a Dorper Asociace cz. ÚVS SVS určí rozsah vyšetření.

**EpC322 TSE - Klusavka** - VyLa (RT)

Všechna uhynulá, utracená a nutně poražená zvířata starší 18 měsíců nevykazující změnu chování nebo příznaky postižení nervového systému, v souladu s přílohou III. nařízení Rady a EP (ES) č. 999/2001. Rozsah vyšetření určí KVS SVS.

### Katarální horečka ovcí

**EpC140 KATARÁLNÍ HOREČKA OVCÍ - BLUETONGUE** - VyLa - virologické vyšetření (PCR)

Všechny zmetalky (1 odběr) - odběr a vyšetření se provede bezprostředně po zmetání. Na vyšetření bude přednostně odeslán vzorek krve s K3EDTA. Rozsah vyšetření určí ÚVS SVS.

**EpC141 KATARÁLNÍ HOREČKA OVCÍ - BLUETONGUE** - VyLa - virologické vyšetření (PCR)

Vyšetření všech zmetků. A dále vyšetření mláďat, u nichž existuje podezření na infekční příčinu těchto stavů:

- postižení malformacemi
- postižení centrálního nervového systému
- úhyn v kratším časovém úseku po porodu (do 3 dnů)

Na vyšetření bude odeslán vzorek krve s K3EDTA - přednostně, dále je možné odeslání následujících vzorků - vzorek sražené krve, orgány (slezina, játra, srdce).

## Epididymitida beranů, *Brucella melitensis* – střediska pro odběr spermatu, berani před zařazením do střediska pro odběr spermatu

**EpC800 EPIDIDYMITIDA BERANŮ (*Brucella ovis*)** – VyLa – sérologické vyšetření (RVK nebo ELISA)

Berani v hospodářství původu během 60 dnů před umístěním do karanténní stáje střediska pro odběr spermatu.

**EpC801 Epididymitida beranů (*Brucella ovis*)** – VyLa – sérologické vyšetření (RVK nebo ELISA)

Berani během 30 dnů před začátkem karantény ve středisku pro odběr spermatu.

**EpC802 Epididymitida beranů (*Brucella ovis*)** – VyLa – sérologické vyšetření (RVK nebo ELISA)

Berani v karanténní stáji ve středisku pro odběr spermatu (nejméně 21 dnů po přijetí).

**EpC803 Epididymitida beranů (*Brucella ovis*)** – VyLa – sérologické vyšetření (RVK nebo ELISA)

Berani ve středisku pro odběr spermatu 1× ročně.

**EpC804 Brucelóza (*Brucella melitensis*)** – VyLa – sérologické vyšetření (RVK)

Berani během 30 dnů před začátkem karantény ve středisku pro odběr spermatu.

**EpC805 Brucelóza (*Brucella melitensis*)** – VyLa – sérologické vyšetření (RVK)

Berani v karanténní stáji ve středisku pro odběr spermatu (nejméně 21 dnů po přijetí).

**EpC806 Brucelóza (*Brucella melitensis*)** – VyLa – sérologické vyšetření (RVK)

Berani ve středisku pro odběr spermatu 1× ročně.

## Epididymitida beranů – nekastrovaní berani před přemístěním do jiného členského státu

**EpC807 Epididymitida beranů (*Brucella OVIS*)** – VyLa – sérologické vyšetření (RVK nebo ELISA)

Všichni nekastrovaní berani před přemístěním do jiného členského státu. Vyšetření bude provedeno na vzorku odebraném během posledních 30 dnů před odesláním zvířete. Vyšetření se neprovádí u beranů přesouvaných přímo na jatky.

**Pro kozy jsou pro rok 2026 v MKZ následující povinné preventivní a diagnostické úkony, na které se poskytují příspěvky ze státního rozpočtu:**

### Tuberkulóza koz

**EpD100 Tuberkulóza** – Adg – jednoduchá tuberkulínace (Bovitubal)

V hospodářstvích (stádech) s tržní produkcí mléka se vyšetřuje jedenkrát ročně 25 % samičích zvířat (všech plemen) starších 12 měsíců, a to nejméně 50 samičích zvířat (je-li v hospodářství méně než 50 zvířat, musí být vyšetřena všechna).

### Brucelóza

**EpD200 Brucelóza ovcí a koz (*B. melitensis*)** – VyLa – KS (RBT + RVK)

Všechny zmetalky – (jeden odběr) odběr a vyšetření se provede bezprostředně po zmetání.

**EpD210 Brucelóza ovcí a koz (*B. melitensis*)** – VyLa – KS (RBT + RVK)

Plemenní licentování kozlí 1× ročně. Seznam plemenných licentovaných kozlů poskytne SCHOK.

**EpD221 Brucelóza ovcí a koz (*B. melitensis*)** – VyLa – sérologické vyšetření (RBT)

V hospodářstvích (stádech) s tržní produkcí mléka nebo v nichž se provádí kontrola užitkovosti, se vyšetření provádí 1× ročně. Do reprezentativního počtu zvířat se zařazuje 25 % samičích zvířat (všech plemen) starších 12 měsíců nebo jsou v laktaci, a to nejméně 50 samičích zvířat (je-li v hospodářství méně než 50 zvířat, musí být vyšetřena všechna starší 12 měsíců, nebo která jsou v laktaci) a všichni nekastrovaní samci starší 6 měsíců, vyjma jatečných kozlíků.

**EpD230 Brucelóza ovcí a koz (*B. melitensis*)** – VyLa (P + BV)

Při podezření z nakažení se vyšetřují zmetci, případně plodové obaly, jestliže matka je neznámá. KVS určí rozsah vyšetření.

### Klasická klusavka

**EpD312 TSE – Klusavka** – VyLa (RT)

Všechna uhynulá, utracená a nutně poražená zvířata starší 18 měsíců nevykazující změnu chování nebo příznaky postižení nervového systému, v souladu s nařízením (ES) č. 999/2001. Rozsah vyšetření určí KVS SVS.

### Katarální horečka ovcí

**EpD140 KATARÁLNÍ HOREČKA OVCÍ – BLUETONGUE** – VyLa – virologické vyšetření (PCR)

Všechny zmetalky (1 odběr) – odběr a vyšetření se provede bezprostředně po zmetání. Na vyšetření bude přednostně odeslán vzorek krve s K3EDTA. Rozsah vyšetření určí ÚVS SVS.

**EpD141 KATARÁLNÍ HOREČKA OVCÍ – BLUETONGUE** – VyLa – virologické vyšetření (PCR)

Vyšetření všech zmetků. A dále vyšetření mláďat, u nichž existuje podezření na infekční příčinu těchto stavů:

- postižení malformacemi
- postižení centrálního nervového systému
- úhyn v kratším časovém úseku po porodu (do 3 dnů)

Na vyšetření bude odeslán vzorek krve s K3EDTA – přednostně, dále je možné odesláním následujících vzorků – vzorek sražené krve, orgány (slezina, játra, srdce).

## Epididymitida beranů, *brucella melitensis* – střediska pro odběr spermatu, kozlí před zařazením do střediska pro odběr spermatu

**EpD800 Epididymitida beranů (*Brucella ovis*)** – VyLa – sérologické vyšetření (RVK nebo ELISA)

Kozlí v hospodářství původu během 60 dnů před umístěním do karanténní stáje střediska pro odběr spermatu.

**EpD801 Epididymitida beranů (*Brucella ovis*)** - VyLa - sérologické vyšetření (RVK nebo ELISA)

Kozli během 30 dnů před začátkem karantény ve středisku pro odběr spermatu.

**EpD802 Epididymitida beranů (*Brucella ovis*)** - VyLa - sérologické vyšetření (RVK nebo ELISA)

Kozli v karanténě stojí ve středisku pro odběr spermatu (nejméně 21 dnů po přijetí).

**EpD803 Epididymitida beranů (*Brucella ovis*)** - VyLa - sérologické vyšetření (RVK nebo ELISA)

Kozli ve středisku pro odběr spermatu 1× ročně.

**EpD804 Brucelóza (*Brucella melitensis*)** - VyLa - sérologické vyšetření (RVK)

Kozli během 30 dnů před začátkem karantény ve středisku pro odběr spermatu.

**EpD805 Brucelóza (*Brucella melitensis*)** - VyLa - sérologické vyšetření (RVK)

Kozli i v karanténě stojí ve středisku pro odběr spermatu (nejméně 21 dnů po přijetí).

**EpD806 Brucelóza (*Brucella melitensis*)** - VyLa - sérologické vyšetření (RVK)

Kozli ve středisku pro odběr spermatu 1× ročně.

#### **Povinné preventivní a diagnostické úkony na rok 2025 hrazené chovatelem zvířat**

#### **všechny tyto kódy zapracovány již v polovině roku 2025**

**OVCE - katarální horečka ovcí - vyšetření zvířat před přemístěním**

**Exc624 KATARÁLNÍ HOREČKA OVCÍ - BLUETONGUE** - VyLa - virologické vyšetření (PCR)

Vyšetření zvířete před přemístěním do jiného členského státu nebo třetí země, pokud země určení vyšetření na katarální horečku ovcí požaduje pro certifikaci z ČR. Vyšetření zvířete před přemístěním z pásma KHO v ČR nařízené platným celostátním mimořádným veterinárním opatřením SVS ke katarální horečce ovcí.

**Exc625 KATARÁLNÍ HOREČKA OVCÍ - BLUETONGUE** - VyLa - sérologické vyšetření (ELISA)

Vyšetření zvířete před přemístěním do jiného členského státu nebo třetí země, pokud země určení vyšetření na katarální horečku ovcí požaduje pro certifikaci z ČR.

**Exc626 KATARÁLNÍ HOREČKA OVCÍ - BLUETONGUE** - VyLa - sérologické vyšetření (VNT, ELISA)

Vyšetření zvířete před přemístěním do jiného členského státu nebo třetí země, pokud země určení požaduje ověření postvakcinační imunity zvířat proti katarální horečce ovcí pro certifikaci z ČR.

**KOZY - katarální horečka ovcí - vyšetření zvířat před přemístěním**

**Exc624 KATARÁLNÍ HOREČKA OVCÍ - BLUETONGUE** - VyLa - virologické vyšetření (PCR)

Vyšetření zvířete před přemístěním do jiného členského státu nebo třetí země, pokud země určení vyšetření na katarální horečku ovcí požaduje pro certifikaci z ČR. Vyšetření zvířete

před přemístěním z pásma KHO v ČR nařízené platným celostátním mimořádným veterinárním opatřením SVS ke katarální horečce ovcí.

**Exc625 KATARÁLNÍ HOREČKA OVCÍ - BLUETONGUE** - VyLa - sérologické vyšetření (ELISA)

Vyšetření zvířete před přemístěním do jiného členského státu nebo třetí země, pokud země určení vyšetření na katarální horečku ovcí požaduje pro certifikaci z ČR.

**Exc626 KATARÁLNÍ HOREČKA OVCÍ - BLUETONGUE** - VyLa - sérologické vyšetření (VNT, ELISA)

Vyšetření zvířete před přemístěním do jiného členského státu nebo třetí země, pokud země určení požaduje ověření postvakcinační imunity zvířat proti katarální horečce ovcí pro certifikaci z ČR.

**ZRUŠENÍ vyšetření hrazených chovatelem na Maedi Visna a Artritidu a encefalitidu koz - Exc400 a Exc400**

## **NÁKAZOVÁ SITUACE V ČR**

Výskyt katarální horečky ovcí v ČR (sérotyp 3)

V roce 2024 byl v ČR po 15 letech bez výskytu potvrzen výskyt nákazy katarální horečky ovcí (KHO). Konkrétně byl v ČR potvrzen sérotyp 3. Jedná se o nákazu přenášenou mezi zvířaty hmyzem (vektory), konkrétně tiplíky rodu *Culicoides*, kteří se v ČR vyskytují. Nákaza není přenosná kontaktem mezi zvířaty.

SVS ČR zavedla již v roce 2024 entomologický monitoring za účelem stanovení období sezónně prostého katarální horečky ovcí v ČR (tedy období bez aktivity přenašečů onemocnění, tiplíků rodu *Culicoides*). V ČR bylo rozmístěno celkem 39 pastí na odchyt hmyzu v chovech hospodářských zvířat, laboratorní vyšetření zachyceného hmyzu provádí SVÚ Jihlava. Na základě výsledků entomologického monitoringu bylo vyhlášeno období sezónně prosté KHO v ČR ode dne 29. 11. 2024. V tomto období nedochází v ČR k šíření nákazy KHO. Období bylo ukončeno 30. 4. 2025 na základě vzestupu aktivity tiplíků rodu *Culicoides* z výsledků entomologického monitoringu.

Po ukončení období sezónně prostého KHO vydala ÚVS SVS dne 1. 5. 2025 Nařízení Státní veterinární správy (mimořádná veterinární opatření) ve znění pozdějších změn, v němž byly uvedeny územní celky, které zahrnovalo pásmo katarální horečky ovcí v ČR (tzn. oblast ČR s výskytem KHO). ČR tedy byla rozdělena, na základě výskytu KHO v roce 2025, na část území prostou KHO a část území, které zahrnovalo pásmo KHO. Bylo omezeno přemísťování zvířat mezi těmito 2 částmi ČR, kdy zvířata, která měla být přemísťována z pásma KHO v ČR do části prosté ČR musela splňovat určité zdravotní garance dané podmínkami celostátního Nařízení Státní veterinární správy - MVO. V rámci obchodování s ostatními ČS EU byla celá ČR brána jako stát bez statusu prostého KHO. Z důvodu šíření nákazy bylo prostřednictvím Nařízení Státní veterinární správy (mimořádná veterinární opatření) ze dne 17. 10. 2025 pásmo KHO v ČR zrušeno, a celá ČR se tak bere jako oblast s výskytem KHO.

Na základě výsledků entomologického monitoringu, který zajišťuje SVS ve spolupráci s SVÚ Jihlava a který byl prováděn opětovně i v roce 2025, bylo vyhlášeno období sezónně prosté KHO v ČR ode dne 1. 12. 2025.

V roce 2025 se již nevyhlašovala ohniska v pozitivních chovech, avšak ÚVS SVS všechny pozitivní chovy monitorovala. Byly evidovány nejen vzorky od zvířat vykazujících klinické příznaky, ale i od zvířat vyšetřených z důvodů předexportního vyšetření. V roce 2025 bylo evidováno 351 pozitivních chovů (300 skotu, 48 chovů ovcí a 3 chovy koz) – nejvíce v Jihočeském kraji 115 chovů, následně v rozpětí od 48-34 chovů v Plzeňském, Královéhradeckém, Pardubickém a kraji Vysočina, v ostatních krajích se počet pozitivních chovů pohyboval od 18-3.

Vzhledem k šíření KHO v Evropě v minulých letech se dá očekávat i v ČR během léta a podzimu letošního roku opětovný výskyt nákazy. I přes vyhlášené období sezónně prosté KHO v ČR, se jedná pouze o dočasný stav a nejedná se o oficiální mezinárodní status země prosté nákazy KHO. V ČR stále platí celostátní mimořádné veterinární opatření ke katarální horečce ovcí, v němž jsou stanoveny podmínky k vakcinaci zvířat proti sérotypu 3 KHO.

SVS v tomto období doporučuje chovatelům skotu a ovcí zvážit využití možnosti preventivní vakcinace svých chovů proti katarální horečce ovcí, sérotypu 3. Vakcinace v zimním či brzkém jarním období je totiž účinnou ochranou chovů před pozdějším rozšířením nákazy do chovů a rozvojem klinických příznaků onemocnění. V ČR je registrovaná vakcína proti sérotypu 3 katarální horečky ovcí pro skot a ovce (výrobce Bioveta a.s.). Vakcinace je dobrovolná a je hrazena chovatelem.

Zároveň se však v sousedních státech vyskytují i jiné sérotypy než je sérotyp 3. V Evropě byl v roce 2025 zaznamenán největší výskyt tří sérotypů a to konkrétně BTV -3, BTV-4 a BTV-8. Obdobně jako v ČR byl sérotyp BTV-3 zaznamenán v Německu, Rakousku, Dánsku, Francii, Itálii, Norsku, Polsku, Litvě, Maďarsku, Chorvatsku, Srbsku, Černé hoře, Rumunsku a Španělsku. Velký nárůst ohnisek BTV-8 zaznamenala Francie a Itálie, výskyt byl potvrzen i v Bulharsku, Chorvatsku, Slovinsku, Řecku, Španělsku, Rakousku, Maďarsku, Srbsku, Severní Makedonii, Portugalsku, Belgii a Německu. Sérotyp BTV 4 byl zaznamenán v Itálii, Bulharsku, Rumunsku, Kypru, Slovinsku a Rakousku. Dále se v Evropě vyskytoval v předchozích letech i sérotyp BTV-1 (např. Španělsko), BTV-5 (Itálie) nebo nový sérotyp BTV-12 (Nizozemí).

Sérotyp BTV-8 v Rakousku se v loňském roce šířil velice rychle (1. ohnisko BTV-8 v Rakousku bylo hlášeno kolem 10. srpna) a velmi rychle se šířil na jihu Rakouska a ke konci roku byly již pozitivní případy i ve středě Rakouska. Tedy je možné očekávat, že se v letošním roce BTV-8 rozšíří i na území ČR. Zároveň byly v Rakousku poblíž hranic s Českou republikou zaznamenány ojedinělé výskyty BTV-4. V Německu byl taktéž ojedinělý záchyt BTV-8 poblíž hranic s Českou republikou, konkrétně u Ústeckého kraje. Nicméně tento záchyt byl až v zimním období roku 2025. Zde je taktéž vzhledem k povaze tohoto sérotypu vyšší riziko rozšíření na území ČR v letošním roce. Na tato rizika a možnosti preventivní vakcinace proti novým sérotypům byly chovatelské svazy upozorněny dopisem zaslaným ÚVS SVS dne 19.1.2026.

## NÁKAZOVÁ SITUACE V ZAHRANIČÍ

### Neštovice ovcí a koz

Vysoce kontagiózní virové onemocnění malých přežvýkavců. Onemocnění se vyskytuje v Turecku, v Africe severně

od rovníku, na Středním východě a v Asii. Poslední výskyt neštovic ovcí a koz na území ČR byl potvrzen v roce 1950. Vnímavými zvířaty jsou ovce a kozy, onemocnění se přenáší zejména přímým kontaktem mezi zvířaty. Jedná se o nákazu typu A - přijímaná opatření zahrnují rychlé utracení infikovaných stád, vymezení uzavřených pásem, úřední omezení přemístování zvířat.

S masivním nárůstem ohnisek neštovic ovcí a koz se v loňském roce potýkalo Řecko. V roce 2025 nahlásilo 1702 ohnisek. Od začátku roku nová ohniska opět přibývají velmi rychlým tempem.

Další výskyt této nákazy byl zaznamenán v roce 2025 v Bulharsku (191 ohnisek, poslední nahlášené 18. 11. 2025), Rumunsku (27 ohnisek, většina poblíž bulharských hranic, poslední hlášené 20. 11. 2025) a Srbsku (2 ohniska).

### Mor malých přežvýkavců (PPR)

Vysoce kontagiózní virové onemocnění malých přežvýkavců, rozšířeno v Africe a Asii, vyskytuje se také v Turecku a v roce 2018 byla nákaza potvrzena v Bulharsku. PPR nebyl na území ČR nikdy diagnostikován. Vnímavými zvířaty jsou ovce, kozy, velbloudovití, jelenovití. PPR se přenáší zejména přímým kontaktem - infekčním aerosolem - mezi zvířaty. Jedná se o nákazu typu A - přijímaná opatření zahrnují rychlé utracení infikovaných stád, vymezení uzavřených pásem, úřední omezení přemístování zvířat.

Velmi aktuální je výskyt moru malých přežvýkavců v Chorvatsku. První ohnisko bylo nahlášené 13. 12. 2025 ve Splitsko-dalmatské župě, oblasti Prgomet, vesnice Bogdanoviči. Další ohnisko bylo ve stejné župě a oblasti nahlášené 19. 12. Poslední 3. ohnisko v roce 2025 bylo hlášeno 24. 12. v Zadarské župě. V roce 2026 pak pokračují výskyty dalších dvou ohnisek a to 5. 1. a 16. 1. 2026, obě se nalézají ve Splitsko-dalmatské župě, oblasti Prgomet. Všechna zařízení jsou epidemiologicky propojena prostřednictvím pohybu zvířat, buď přesunem beranů, nebo společnou pastvou na pastvinách.

Další výskyt této nákazy byl zaznamenán v roce 2025 v Maďarsku (3 ohniska na začátku roku), Rumunsku (1 ohnisko), Albánii (14 ohnisek) a Kosovu (2 ohniska). Aktuálně jsou všechny zmíněné státy bez výskytů nových ohnisek. Poslední ohnisko bylo hlášeno 27. 9. 2025 v Kosovu.

### Slintavka a kulhavka (SLAK)

Vysoce kontagiózní virové onemocnění sudokopytníků (skot, ovce, kozy, prasata, buvol, volně žijící zvířata). Jedná se o nákazu typu A - přijímaná opatření zahrnují rychlé utracení infikovaných stád, vymezení uzavřených pásem, úřední omezení přemístování zvířat.

V **Německu** (spolková země Braniborsko) byl 10. 1. 2025 potvrzen SLAK v hospodářství u vodních buvolů - usmrčení všech zvířat v ohnisku. Všechny chovy vnímavých zvířat v uzavřeném pásmu vyšetřeny s negativním výsledkem, vyšetření volně žijících zvířat taktéž negativní. Zdroj nákazy nezjištěn.

V **Maďarsku** byl 10. 3. 2025 taktéž potvrzen SLAK v chovu mléčných krav. Vzápětí následovalo potvrzení dalších 4 ohnisek, poslední ohnisko potvrzené 17. 4. 2025. Vzhledem k velmi blízké poloze prvního ohniska se slovenskou hranicí byl SLAK potvrzen i na **Slovensku** 21. 3. 2025, vzápětí následovalo nahlášení 6 ohnisek, poslední 4. 4. 2025.

## ■ VÝNATEK ZE ZÁSAD NA ROK 2026

### Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2026 na základě § 1, § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

#### 2.A. Udržování a zlepšování genetického potenciálu vyjmenovaných hospodářských zvířat

##### Účel

Na základě zákona č. 154/2000 Sb. a vyhlášek MZe ČR, kterými se provádějí některá ustanovení zákona č. 154/2000 Sb., a zákona č. 166/1999 Sb. zabezpečit udržování a zlepšování genetického potenciálu vyjmenovaných hospodářských zvířat.

##### 1 Předmět dotace

#### 2.A.a. Podpora ověřování původu a stanovení genomické plemenné hodnoty

Podpora na analýzu vykonávanou třetí stranou nebo jejich jménem ke stanovení genomické plemenné hodnoty (například: genomické plemenné hodnoty, DNA panelu pro ověřování původu a podobně) u skotu, ovcí, koz, koní a prasat v souladu se schváleným šlechtitelským programem.

- **2.A.a.4.** do 70 % nákladů na analýzu vykonávanou třetí stranou nebo jejich jménem s cílem stanovení genomické plemenné hodnoty u ovcí
- **2.A.a.5.** do 70 % nákladů na analýzu vykonávanou třetí stranou nebo jejich jménem s cílem stanovení genomické plemenné hodnoty u koz

#### 2.A.e.1. Kontrola užítkovosti

- **2.A.e.1.a.** Podpora chovatelů, jehož vyjmenovaná hospodářská zvířata jsou zařazena do KU, oprávněným osobám zajišťujícím KU. Podpora chovatelům bude poskytnuta prostřednictvím oprávněných osob, které zajišťují KU, z toho oprávněná osoba obdrží, pokud se jedná o skot 8 %, pokud se jedná o ostatní vyjmenovaná hospodářská zvířata 4 % z přiznané dotace za účelem zajištění administrace.

##### ovce a kozy

- **2.A.e.1.a.0.1.** u ovcí za 1 kus, zapojený v KU
  - do 250 Kč/ks metoda AC1, AC2
  - do 168 Kč/ks metoda AC3
  - do 126 Kč/ks metoda AC4
  - do 147 Kč/ks (platí pouze pro oprávněnou osobu Dorper Asociace CZ)
- **2.A.e.1.a.0.2.** u ovcí s prováděnou kontrolou mléčné užítkovosti za 1 kus, zapojený v KU
  - do 400 Kč/ks metoda AC1
  - do 252 Kč/ks metoda AC2
- \* 2.A.e.1.a.K. u koz za 1 kus, zapojený v KU
  - do 400 Kč/kus metoda AC1 a EC1
  - do 252 Kč/kus metoda AC2

#### 2.A.e.2. Výkonnostní zkoušky, kontrola dědičnosti, odhad plemenné hodnoty

**2.A.e.2.i.** Podpora chovatelů na plemenného berana pocházejícího z chovu zapojeného v KU a zapsaného do PK s přiděleným ústředním registrem chovaného v době od 1. 9. 2025 do 31. 8. 2026.

- **2.A.e.2.i.** do 20 Kč na jeden krmný den
- 2.A.e.2.j. Podpora chovatelů na plemenného kozla pocházejícího z chovu zapojeného v KU a zapsaného do PK s přiděleným ústředním registrem chovaného v době od 1. 9. 2025 do 31. 8. 2026.

- **2.A.e.2.j.** do 23 Kč na jeden krmný den
- 2.A.e.2.k. Podpora chovatelů na plemenného berana nebo kozla s doloženou plemennou hodnotou, vybraného uznaným chovatelským sdružením do plemenitby a prodaného a zařazeného v elitních třídách v období od 1. 9. 2025 do 31. 8. 2026.

- **2.A.e.2.k.1.** do 3 500 Kč na 1 kus berana
- **2.A.e.2.k.2.** do 3 500 Kč na 1 kus kozla
- 2.A.e.2.k.3.** Podpora chovatelů na plemennou jehnici nebo kozičku s doloženou plemennou hodnotou, vybranou uznaným chovatelským sdružením do plemenitby, zařazenou ve výsledných plemenných třídách, zapsanou do plemenné knihy a zařazenou do vlastního chovu v období od 1. 9. 2025 do 30. 6. 2026 a zapojenou v kontrole užítkovosti k 30. 6. 2026.

- **2.A.e.2.k.3.a.** do 3 500 Kč na 1 kus jehnice
- **2.A.e.2.k.3.b.** do 3 500 Kč na 1 kus kozičky

#### 2.A.e.3. Podpora testování

**2.A.e.3.e.** Podpora osobě oprávněné k testování a posuzování ovcí nebo koz na provádění testů výkrmnosti a jatečné hodnoty, provozované příslušným uznaným chovatelským sdružením.

- **2.A.e.3.e.** do 15 000 Kč na 1 prověřenou skupinu v roce

#### 20.G. Zlepšení životních podmínek v chovu ovcí a koz

Pro všechny podprogramy v rámci DP 20.G. (20.G.a., 20.G.b., 20.G.c.) je podávána jedna společná žádost o dotaci a jeden společný formulář s doklady prokazujícími nárok na dotaci. Podpora je poskytována v souladu s AGRI pokyny.

#### A) Žádost o dotaci

**Termín pro podání žádosti o dotaci je u tohoto dotačního programu pro sledované období dotačního roku 2026 (tj. od 1. 10. 2025 - 30. 9. 2026) stanoven od 1. 9. 2025 do 30. 9. 2025. Po datu 30. 9. 2025 již není v žádosti o dotaci možné přidat/změnit dotační podprogram.**

Pokud žadatel nepodá řádně a včas žádost o dotaci pro sledované období dotačního roku, nemůže podat formulář s doklady prokazujícími nárok na dotaci a dotace mu tak nebude poskytnuta.

Poznámka: Termín pro podání žádosti o dotaci je u tohoto dotačního programu pro sledované období dotačního roku 2027 (1. 10. 2026 - 30. 9. 2027) stanoven od 1. 9. 2026 do 30. 9. 2026. Po datu 30. 9. 2026 již není možné v žádosti o dotaci přidat/změnit dotační podprogram.

#### B) Formulář s doklady prokazujícími nárok na dotaci

Termín pro podání formuláře s doklady prokazujícími nárok na dotaci je u tohoto dotačního programu pro sledované

období dotačního roku 2026 (tj. 1. 10. 2025 - 30. 9. 2026) stanoveno od 1. 10. 2025 do 31. 10. 2026. Žadatel může v rámci jednotlivých podprogramů u dotačního programu 20. G. podat formulář s doklady prokazujícími nárok na dotaci pouze na ty podprogramy, které měl uvedené v žádosti o dotaci pro dotační rok 2026. V případě, že žadatel bude na formuláři s doklady prokazujícími nárok na dotaci uvádět hospodářství, případně stáje, které nejsou uvedeny v příloze protokolu o kontrole „Seznam pro účely kontrol na místě pro ověření podmínek“, nebude na tato hospodářství, případně stáje, poskytnuta dotace, neboť žadatel při kontrole neumožnil kontrolu podmínek v souladu s bodem 5, písm. b) části A Zásad. V rámci jednotlivých dotačních podprogramů je zapotřebí doložit následující doklady prokazující nárok na dotaci:

#### ■ 20.G.a. Podpora na zlepšení životních podmínek pasených ovcí a koz

- potvrzení soukromého veterinárního lékaře nebo akreditované laboratoře, že žadatel ve sledovaném období na uvedených hospodářstvích, případně stájích v období od 1. 10. 2025 do 30. 9. 2026 provedl 2x za sledované období koprologické vyšetření pro přítomnost vnitřních parazitů;

- potvrzení ošetřujícího veterinárního lékaře, že žadatel na uvedených hospodářstvích, případně stájích zajistil dezinfekci paznehtů přehánáním pasených ovcí a/nebo koz přes dezinfekční brod a zajistil zvýšenou péči o paznehty 2x za sledované období od 1. 10. 2025 do 30. 9. 2026;

- potvrzení ošetřujícího veterinárního lékaře, že žadatel na uvedených hospodářstvích, případně stájích zajistil ve sledovaném období od 1. 10. 2025 do 30. 9. 2026 jehňatům a nebo kůzlatům odchov školkovým způsobem technologie chovu jehňat a/nebo kůzlat na dobu určenou v podmínkách podprogramu.

#### ■ 20.G.b. Podpora na zlepšení životních podmínek ustájených ovcí a koz ve stájích

- potvrzení ošetřujícího veterinárního lékaře, že žadatel na uvedených hospodářstvích, případně stájích choval ovce a kozy ve skupinách při minimální výměře ustájovací plochy nejméně 1,5 m<sup>2</sup> na ovci a kozu starší 12 měsíců;

- potvrzení soukromého veterinárního lékaře nebo akreditované laboratoře, že žadatel ve sledovaném období na uvedených hospodářstvích, případně stájích v období od 1. 10. 2025

do 30. 9. 2026 provedl 2x za sledované období koprologické vyšetření pro přítomnost vnitřních parazitů;

- potvrzení ošetřujícího veterinárního lékaře, že žadatel na uvedených hospodářstvích, případně stájích zajistil dezinfekci paznehtů přehánáním ustájených ovcí a/nebo koz přes dezinfekční brod a zajistil zvýšenou péči o paznehty 2x za sledované období od 1. 10. 2025 do 30. 9. 2026;

- potvrzení ošetřujícího veterinárního lékaře, že žadatel na uvedených hospodářstvích, případně stájích zajistil ve sledovaném období od 1. 10. 2025 do 30. 9. 2026 jehňatům a/nebo kůzlatům odchov školkovým způsobem technologie chovu jehňat a kůzlat na dobu určenou v podmínkách podprogramu.

#### ■ 20.G.c. Podpora na zlepšení životních podmínek ovcí a koz chovaných v kombinaci pastvy a ustájení ve stájích

- potvrzení ošetřujícího veterinárního lékaře, že žadatel na uvedených hospodářstvích, případně stájích choval ovce a kozy v sekcích při minimální výměře podlahové plochy ve stájích nejméně 1,5 m<sup>2</sup> na ovci a kozu starší 12 měsíců;

- potvrzení soukromého veterinárního lékaře nebo akreditované laboratoře, že žadatel ve sledovaném období na uvedených hospodářstvích, případně stájích v období od 1. 10. 2025 do 30. 9. 2026 provedl 2x za sledované období koprologické vyšetření pro přítomnost vnitřních parazitů;

- potvrzení ošetřujícího veterinárního lékaře, že žadatel na uvedených hospodářstvích, případně stájích zajistil dezinfekci paznehtů přehánáním ovcí a/nebo koz přes dezinfekční brod a zajistil zvýšenou péči o paznehty 2x za sledované období od 1. 10. 2025 do 30. 9. 2026;

- potvrzení ošetřujícího veterinárního lékaře, že žadatel na uvedených hospodářstvích, případně stájích zajistil ve sledovaném období od 1. 10. 2025 do 30. 9. 2026 jehňatům a/nebo kůzlatům odchov školkovým způsobem technologie chovu jehňat a kůzlat na dobu určenou v podmínkách podprogramu.

#### C) Specifikace jednotlivých dotačních podprogramů - plná verze viz web SZIF (<https://szif.gov.cz/cs>)

„Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2026“

## ■ ZÁPIS Z JEDNÁNÍ RADY PLEMENNÝCH KNIH OVCÍ, KTERÉ SE USKUTEČNILO VE ČTVRTEK 19. 2. 2026

### V AREÁLU ČMSCH, A.S., HRADIŠTKO POD MEDNÍKEM, ZASEDACÍ MÍSTNOST V HLAVNÍ BUDOVĚ.

#### Začátek jednání v 10.00 hod.

Přítomno: 17, dle presenční listiny

Omluveni: Ing. Cieslar, M. Kvisová, F. Vancl

Hosté: L. Kovárna, R. Latečka

#### Program:

- 1a) Zahájení
- 1b) Shrnutí činnosti Výboru RPKO v uplynulém období, kontrola úkolů
- 2) Vyhodnocení výsledků kontroly užitkovosti ovcí za rok 2025
- 3) Vyhodnocení výsledků klasifikace plemenných beranů v roce 2025

Centrum rozvoje Česká Skalice, o.p.s.,  
Královéhradecké sdružení svazu chovatelů ovcí a koz  
a Správa NKP státního zámku Ratibořice

Vás srdečně zvou na osvětovou akci

# RATIBOŘICKÉ OVČÁCKÉ SLAVNOSTI A DEN ZEMĚ V BABIČČINĚ ÚDOLÍ



**V SOBOTU 25. DUBNA 2026 / OD 10 DO 16 HODIN**

- ukázka pastvy ovcí, práce ovčáckého psa
- přehlídka plemen ovcí a koz
- stříhání ovcí
- ukázka hodnocení beranů
- předvedení ručního zpracování vlny
- předvedení práce kováře
- tvořivé dílny pro děti
- stánkový prodej rukodělných předmětů
- nabídka místních a regionálních výrobků
- jízda na žebříňáku
- dobroty a občerstvení
- vystoupení hudební skupiny KLAPETO

**Akce se koná za každého počasí!**

**Vstupné: 60 Kč, děti od 6 let 30 Kč, do 6 let zdarma.**



Tento projekt je spolufinancován z prostředků města Česká Skalice a Královéhradeckého kraje.

EKO FARMA VRBĚTICE Vás srdečně zve na

# SELSKÝ DEN

od 9.00

6. červen  
2026



Vystupí:  
CM Dokopyjan, DFS Dokopyjánek,  
FS Javorník, gajdoš Petr Sovják

Hlavní program:

## MISTROVSTVÍ ČR VE STRÍHÁNÍ OVČÍ



vstupné  
dobrovolné



IS  
KOPANICE

